

TRISTUL
PĂSTOR

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„Concordia“ Institut de Arte Grafice S. A. Arad 1936

**TRISTUL
PĂSTOR
(ÎNTUNECIME).**

**Tradus de
MARGARETA CIOESCU**

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„Concordia” Institut de Arte Grafice S. A. Arad — 1936

*C*artea aceasta cuprinde trei istorioare pline de inspirație și idealism creștin. Credem că vor fi citite cu mare plăcere și cu mult folos.

E. H.

TRISTUL PĂSTOR.

ÎNTUNECIME.

Tradus de
Margareta Ciosescu.

Din Valea Grădinilor, unde o pătură proaspătă de zăpadă albă stătea ca fulgii unui porumbel pe piept, vechile izvoare ale lui Solomon se ridicau spre cerul nopții cu ochii întunecoși, liniștiți și larg deschiși, reflectând stelele și luna mică și rotundă. Izvoarele pline, revărsându-se pe poala dealului, își topeau drumul lor prin câmpul alb în șanțuri șerpuitoare și în calea lor, iarba era verde chiar în mijlocul iernii.

Dar tristul păstor umbla departe deasupra văii pietroase, într'o regiune unde vârful de stâncă cenușie, colțurează și cicatrizează fața pământului, ca răni ale unei lupte pe jumătate uitate și de demult. Singurătatea era respingătoare și neliniștitoare. Vântul ascuțit, care bătea pe rătăcitor, era lipsit de milă și mulțimea de priviri a nopții era ciudat de rece.

Turma rătăcea după el. Oile sale, bătute

de vânt șiperate, urmau poteca cu capetele în jos, clătinându-se într'o parte și într'alta, ca și când ar fi călătorit de departe și ar fi găsit foarte puțină pășune. Caprele negre și urechiate săreau peste stânci cu neastâmpăr și nesățioase, rupând crengele fragede și frunzele stejarilor mici și ale măslinilor sălbatici. Se agățau de trunchiurile scorburoase, se târau și se cățarau printre ramuri. Era ca o trupă de prieteni cenușii și slăbuți, ca o bandă de mici diavoli negri și veseli, urmând pe tristul păstor de departe.

El mergea privind la pământ, dându-le puțină atenție. În răstimpuri, când sgomotul pașilor răsunători, răsufierea greoaie fâșăitul și ruperea tufișurilor rămăneau cu mult în urmă, el scotea cornul său ciobănesc și sufla o melodie pătrunzătoare și plângătoare, care tremura și se bocea în noaptea goală. El aștepta până când trupele negre și cenușii, luplându-se și sărind în trap, îl ajungeau. Atunci punea din nou cornul la locul său și cu pași mari mergea înainte privind în pământ.

Vântul schimbăcios și rece, care izbea vârful dealului, flutura zdrențele mantalei sale lungi din albastru de Tir. Bogata tunică de mătase de sub manta era rărită de purtat și brâul din jurul șoldurilor pierduse

toate podoabele de argint și de pietre scumpe. Părul său încârlionțat, atârna în desordine sub un turban de olandă fină, în care firele de aur se șterseseră, erau rupte și ghețele sale din piele moale erau roase de drum. Pe degetele sale negre rămăsese semnele albe ale inelelor dispărute. El nu purta un toiag lung nici un ciomag greu și bătut cu cuie, ca al unui cioban, ci un baston subțire din cedru sculptat, bătut și zgâriat de o lungă întrebuințare și mânerul, care trebuia să fi fost odată de metal prețios, lipsea.

El era o figură curioasă pentru acel loc singuratec și acea umilă ocupație. O mlădiță frumoasă de o frumusețe veștejită, din vreo grădină regală, aruncată, purtată de vânturi aspre prin pustie. O barcă de plăcere părăsită plutind în voia valurilor.

Dar trecuse timpul când el se interesa de soarta lui; era resemnat. Fața tânără îi era sfâșiată și slăbită ca și hainele. Razele strălucitoare ale lunii, cari inundau pământul, aveau pentru el tot atât de puțină însemnătate ca și greutatea potecii zgronțuroase și, cu pași mari și cu privirea în pământ, mergea înainte.

Pe când cărarea plină de bolovani sfărâmați, îl ducea spre vale, l-au oprit trei oameni cari ieșeau dintre umbrele pietrelor. El a ridicat bastonul ca să dea, dar în ace-

lași timp mâna lui a căzut moale și un zâmbet a strămbat fața lui, pe când oamenii îl trânteau la pământ: „Voi sunteți niște cerșetori brutali; spuneți ce vreți dela mine și vă voi da“. „Banii tăi, câine de curtean“ bombăneau ei, „să ne dai colierul tău de aur, câine, repede, ori ești mort“.

„Cu cât mai repede cu atât mai bine“, răspunse el, închizând ochii. Turma speriată se adunase grămadă într'un loc și privea mirată pe când hoții căutau să găsească ceva de preț la stăpânul lor. „Acesta este un câine rățăcit care și-a pierdut colierul; nu are pe el cât să bem o înghițitură de vin, să-l omorâm și să-l lăsăm pradă vulturilor“. „Dar ce au făcut vulturii pentru noi, ca să le dăm de mâncare?“ spuse un altul. „Să-i luăm mantia, să-i împărțim turma și să-l lăsăm să moară la vremea lui“. Apoi, dându-i o lovitură cu piciorul și cu o înjurătură, l-au părăsit. El deschise ochii, rămase un moment liniștit și cu un zâmbet trist pe buze, privind la stele, spuse: „Voi alunecați mai încet decât melcul, credeam că în noaptea aceasta ați hotărât soarta mea, dar văd că nu mi se dă nimic în dar, trebuie să plătesc totul“.

În depărtare, descrescând, se auzea beghăitul speriat a oilor pe care tâlharii încercau să le gonească peste dealuri.

Atunci se ridică și luă cornul ciobănesc, o bucată de trestie fără valoare din sân. Suflă din nou acea melodie plângătoare și pătrunzătoare, răsunând peste vârfurile și tufișurile îndepărtate. Părea că nu are nici început nici sfârșit; o arie plină de jale și dor, care căuta ceva pierdut.

În timp ce cânta, oile și caprele, scăpând dela cei ce le furaseră prin fel de fel de șiretlicuri, ascunzându-se după tufișurile de laur, băgându-se în gropile întunecoase, sărind peste stânci răpoase, veniră ocolind, înapoi la el una după alta și pe când veneau, el își întrerupse cântecul din când în când spre a le chema pe nume.

Când ele fură aproape toate adunate, el coborî repede spre vale și ele îl urmară, găfâind. La ultima cotitură a cărării pe poala dreaptă a dealului, una rătăcită venea la el dealungul coastei. El privi în sus și văzu corpul ei conturându-se pe cer. Apoi văzu că sare, alunecă și cade într'o crăpătură adâncă dincolo de cărare.

„Nebună” — spuse el — „ești norocoasă. Ai scăpat de marea cursă a vieții. Ce? Strigi după ajutor? Ești încă în cursă? Atunci trebuie să mă cobor la tine, nebună, căci și eu sunt un nebun. Dar pentru ce trebuie să fac aceasta, nu știu mai mult decât știi tu”.

El se lăsă repede în jos în crăpătură și

găsi ființa cu picioarele rupte și sângerânde. Nu era o oaie, ci o căprioară. Nu mai avea mantia ca s'o învelească, dar își scoase turbanul, îl desfăcu și-l legă în jurul animalului tremurând. Apoi se cățără înapoi pe potecă și merse înaintea turmei sale ducând căprioara mică neagră în brațe.

Erau case în Valea Morilor și în unele din ele ardeau luminile; și zgomotul pietrelor de moară, unde femeile măcinau încă, se auzea în aerul nopții, ca bâzâitul albinilor leneșe. Când femeile au auzit tropăitul și behăitul oilor, s'au mirat cine trece așa târziu. Una dintre ele, într'o casă unde nu era moară, dar multe lumini, veni la ușă și privi râzând, cu fața goală.

Dar tristul păstor nu se opri. Umbra sa lungă și mulțimea neclară a umbrelor mai mici din urma lui, se îngrămădeau jos prin razele albe ale lunii și trecură pe lângă fășiile galbene ale luminii lămpii, cari străbăteau prin ușă. Se părea că era hotărât să meargă undeva și nu voia să întârzie.

Totuși, cu toată graba lui de a merge, era lămurit că puțin s'a gândit unde se duce. Fiindcă atunci când a ajuns la capătul văii, unde cărările se încrucișeau, s'a oprit între ele privind fix, cu mintea goală, fără nici o dorință să meargă pe vreuna din ele. Datoria de a alege l-a oprit ca și o

barieră. Balanța înlăuntrul său atârna ca și cum amândouă talerele ar fi fost goale. Putea să facă ceva; putea să meargă, fiindcă puterea lui era neatinsă, dar nu putea alege, căci voința era neputincioasă în el.

Poteca din stânga ducea spre micul sat Betleem, cu acoperișuri înghesuite și ziduri în siluetă dealungul dealurilor. Satul era întunecos și respingător, ca o cetate închisă. Tristul păstor s'a uitat la el cu ochii nepăsători; n'a văzut nimic acolo, ce să-l atragă.

Căarea din dreapta ducea printre văile pline de pietre spre Marea Moară. Dar din acea pustietate cu multe ridicături, la o depărtare de 1 sau 2 km., drumul de trăsură se băsturna ca o panglică albă pe coasta muntelui. Acest drum ducea până sus pe vârful muntelui în formă de con — până sus unde era un palat de marmoră cu turnuri rotunde la colțurile grădinii și fanare cu o lumină orbitoare în jurul zidurilor. O strălucire a unui foc mare din curtea centrală desena o auroră falsă pe cerul dela răsărit. Ici și colo pe coastele și terasele muntelui străluceau luminile vilelor mai mici sau ale caselor de petreceri.

Aici era livada secretă a lui Irod și prietenilor săi, unde se întâlneau cu spiritele lor vesele și nebunatică. Se numea „muntele micului paradis”. Grădini bogate erau

acolo și apă rece dela rezervoarele lui Solomon țâșneau în fântâni. Pomii cunoștinței binelui și răului aduceau fructe roșii ca și cu sânge asupra lor. Umbrele netede, moleșite și lucitoare de diferite uleiuri, șopteau dulce despre plăcere, stând culcate între flori; apăreau și dispăreau în umbra pomilor din grădină. Toate acestea erau ascunse acum în întunec, numai forma voluminoasă a muntelui — o piramidă ascuțită și neagră, încinsă și încoronată cu foc, se ivea în noapte. Un munte, care odată văzut, nu poate fi uitat.

Tristul păstor își aducea bine aminte de el. El îl privea cu ochi mari de copil, care fusese în iad. Priveliștea îl ardea chiar din depărtare. Dar neîntorcându-se nici în stânga, nici în dreapta, neapucând pe nici o cărare, el luă drumul înainte spre șesul Betleemului.

Fața îi era îndreptată spre o lume largă și goală. Spre apus în Betleemul adormit, spre răsărit în strălucitorul palat al lui Irod, vieța era foarte departe de gândurile lui. Chiar stelele păreau că se retrag în bolta de un albastru închis al cerului. Ele par că se făceau din ce în ce mai mici, până păreau ca niște împunsături de ace pe bolta cerească. Departe, foarte departe, luna în mijlocul cerului se adună într'un mic glob de

argint, tare și strălucitor. Dealurile stâncoase, neprimitoare, stăteau adormite într'un somn de moarte la orizont, iar printre ele, el zări Marea Moartă, lucind în albia ei adâncă. Nu se auzia pe cer nici un sunet, doar sgomotul picioarelor turmei sale, tăcute și supuse.

Simția că o singurătate mare îi lovește inima, lângă care purta corpul nemișcat al căprioarei rănite, mirându-se și aproape disprețuindu-se că i-a venit în gând să salveze o mică bucată de carne, care este numită vieajă.

Chiar când un om nu știe sau nu-i pasă unde merge, dacă pășește înainte, va ajunge. Într'o oră sau mai mult de umblet peste șes, tristul păstor dădu de o stână din piatră cenușie cu un turn, simplu de tot lângă ea. La picioarele turnului era un mic foc de spini și în jurul lui patru păstori se ghemuiseră, înfășurați în mantalele lor groase de lână.

Pe când străinul se apropia, ei priviră în sus și unul dintre ei se sculă în picioare, luându-și toiagul noduros în mână. Dar când văzură turma care urma pe păstor, țintiră ochii unul la altul și ziseră: „Este unul dintre ai noștri, un păstor. Dar cum vine el aici în hainele acestea? Asemenea haine poartă numai oamenii în casele împărătești.“

„Nu,“ spuse unul care stătea în picioare, acestea le poartă când sunt dați afară din casele împărătești. Poate că este un hoț sau tâlhar cu turma furată“.

„Salută-l când se apropie“, spuse păstorul cel bătrân. „Nu suntem patru contra unu? Nu avem de ce să ne temem de un călător sdrențuros. Aceasta este voia lui Dumnezeu — și nu costă nimic“.

„Pace ție, frate“, strigă cel mai tânăr păstor. „Să fie tatăl tău și mama ta binecuvântați“. „Inima să vă fie slăvită“ — răspunse străinul — „și familiile voastre mai binecuvântate decât a mea, căci nu o am“.

„Un om fără casă“ — spuse bătrânul. „A fost sau furat de tovarășii săi, sau pedepsit de Dumnezeu“. „Nu știu care dintre ele a fost“, răspunse străinul, „rezultatul este același, dupăcum vedeți“. „După vorbă vii din Galilea. Unde te duci, ce cauți aici?“ „Nu mă duc nicăiri, stăpânii mei; dar în drumul meu într’acolo era frig și picioarele mi s’au îndreptat spre focul vostru“, „Vino atunci, dacă ești un om pașnic, și încălzește-ți picioarele cu noi. Căldura este o avere, dar și dacă o împarți, nu se împuținează. Inșă poți avea și pâine și sare, dacă vrei“.

„Să vă îmbogățească ospitalitatea voastră. Eu sunt nevrednicul vostru oaspe; dar turma mea?“

„Lasă-ți turma să se adăpostească lângă zidul dela miazăzi al ocolului; acolo este pășune bună și nu bate vântul. Vino și stai cu noi”.

Astfel au stat jos cu toții lângă foc. Tristul păstor a mâncat din pâinea lor, dar foarte puțin, ca un om căruia foamea îi este o nevoie, și nu o bucurie, când o satisface, iar ceilalți au tăcut un timp potrivit din bună cuviință. Atunci păstorul cel mai bătrân vorbi: „Numele meu este Zadoc, fiul lui Elisei, din Betleem. Sunt cel mai mare păstor al turmelor templului, cari sunt înaintea ta în ocol. Aceștia sunt fiii surorii mele, Iotham, Shama și Nathan; tatăl lor, Elkhana, a murit și afară de aceasta eu sunt un om fără copii”. „Numele meu” răspunse străinul, „este Ammiel, fiul lui Iochana, din cetatea Betsaidei, lângă Marea Galileii și sunt un om fără tată”.

„Este măi bine să fii fără copii decât fără tată”, spuse Zado, „totuși e voia lui Dumnezeu ca fiii să îngroape pe tații lor. Când a murit binecuvântatul Iochana?”

„Nu știi dacă a murit sau e viu. Sunt trei ani de când am privit în fața lui sau am primit un cuvânt dela el”.

„Ești exilat atunci? Aruncatu-te-a el afară?”

„Dimpotrivă“ spuse Ammiel, privind în pământ.

La acestea, păstorul Shama, care ascultase cu îndoială pe fața sa, se răsculă de mânie. „Porc din Galilea“ — strigă, „disprețuitor de părinții Călcător de lege! De cum te-am văzut venind, te-am cunoscut ca ceva josnic. De ce întuneci noaptea pentru noi cu prezența ta? Ai înjosit pe acela care ți-a fost părinte. Afară, sau aruncăm cu pietre în tine“.

Ammiel n'a răspuns, nici nu s'a mișcat. Un zâmbet de supunere trecu din nou pe fața sa plecată, pe când aștepta să știe care este voia păstorilor cu el, ca și atunci când o așteptase pe a tâlharilor. Dar Zadoc ridică mâna: „Nu fi așa de grăbit, Shama, fiul lui Elkana. Și tu calci legea prin a judeca un om, fără a-l asculta. Rabinii ne-au spus că este o tradiție a bătrânilor, o regulă tot atât de sfântă ca și legea însăși, că un om poate nega pe tatăl său într'un anumit mod, fără a păcătui.“

„Acesta este o regulă foarte curioasă și trebuie să fie foarte sfântă, sau altfel n'ar fi atât de curioasă. Dar aceasta este învățătura bătrânilor: un fiu poate spune orice ceeace tatăl cere dela el; o oaie, sau o măsură de grâu sau un pământ, sau o pungă de argint — aceasta este „Corban“, un dar

pe care l-a jurat Domnului și astfel tatăl său nu va mai putea pretinde nimic dela el. Ai spus „Corban” tatălui tău, Ammiel, fiul lui Iochana? Ai făcut vreo juruință Domnului?”

„Am spus „Corban” — răspuse Ammiel, cu fața încă umbrită de acel zâmbet curios, „dar nu Domnul a auzit juruința mea.”

„Spune-ne ce ai făcut,” spuse bătrânul aspru. „Nu te vom judeca, nici nu te vom adăposti, fără să ascultăm povestea ta.”

„Nu-i nimic în aceasta” răspuse Ammiel cu nepăsare. „E o poveste veche. Dar dacă sunteți curioși, o veți auzi. După aceea, veți lucra cu mine cum vreți”.

Astfel păstorii înfășurați în mantalele lor calde au stat ascultând cu fețe grave și cu ochii veghietori, de nepătruns, în timp ce Ammiel, în mătasea sfâșiată, stătea lângă focul de spini ce muria și-și spunea povestea cu o voce lipsită de nădejde, înfricoșată, cu o voce rece, moartă, care vorbea numai de lucruri sfârșite.

FOCUL NOPTII

„In casa tatălui meu, eu eram al doilea fiu. Fratele meu era onorat și încredințat cu toate lucrurile. El era un om prudent și de folos gospodăriei. Tot ce spunea el, se îndeplinea, tot ceiace doria, avea. Locul meu era mai mărginit. N'aveam nici onoare, nici bucurie, fiindcă viața mea fost plină de muncă zilnică și muștrări. Nimeni nu se îngrijia de mine. Mama plângea câte-odată, când eram stânjenit. Poate că a fost desamăgită de mine, dar ea nu putea să îndrepte lucrurile. Am simțit că eram numai un animal pentru povară, hrănit numai pentru a fi folositor și viața plictisitoare m'a mâhnit ca hamurile rău puse. N'am găsit nimic în viața mea.

„M'am dus la tatăl meu și i-am cerut partea mea de moștenire. El era bogat. Mi-a dat-o. Aceasta nu l-a sărăcit și pe mine m'a făcut liber. I-am spus „Corban“ și am scuturat praful Betsaidei de pe picioare.

„Am mers să caut veselie, iubire și tot ceiace este plăcut ochilor și dulce la gust

Dacă Dumnezeu m'a făcut, am cugetat eu, m'a făcut să trăiesc și trufia veșii era puternică în inima și în carnea mea. Juruința mea a fost oferită acestui dumnezeu al plăcerii. I-am servit în Ierusalim, în Alexandria, în Roma, căci altarele sale sunt pretutindeni și oamenii i se închină lui pe față sau în ascuns.

„Banii și tinerețea m'au făcut binevenit între urmașii săi și le-am cheltuit cu mână largă, ca și când n'ar avea sfârșit niciodată. M'am îmbrăcat în porfiră și în scumpeturi și duceam o vieață de strălucire și veselie. Vinul din Cipru și mâncările Egiptului și ale Siriei erau pe masa mea. Locuința mea era plină de oaspeți veseli. Ei veneau pentru ceace le dădeam. Fețele le erau flămânde și atingerea lor moale ca acea a lipitorii. Pentru ei nu eram nimic decât bani și tinerețe, nu mai eram un animal de povară, — ci un animal de plăcere. Nu era nimic nici în aceasta — o vieață goală.

„Dela mâncările cele mai delicioase inima mea se ducea goală și după banchetul cel mai destrăbălat, sufletul meu adormea îmbătat și singur.

„Atunci m'am gândit, că puterea este mai bună decât plăcerea. Dacă un om vrea să chefuiască și să petreacă, să facă acest lucru alături de oamenii mari. Ei îl vor

ajuta, îl vor ridica prin serviciile pe cari i le vor fi adus. El va obține un loc și o autoritate în lume și va câștiga mulți prieteni. Așa m'am lipit de Irod."

Când tristul păstor spuse acest nume, ascultătorii se întoarseră dela el, ca și când ar fi fost ceva necurat de auzit. Au scuipat jos și l-au înjurat pe Idumeean, care se numea el singur rege al lor.

„Un sclav”, strigă Iotham, „un tiran sân-geros și un rob din Edom. O vulpe, un animal josnic, care-și mânâncă proprii săi copii. Dumnezeu să-l ardă în Gheena!”

Bătrânul Zadoc luă o piatră și o asvârlî în întunec spunând încet: „Arunc această piatră pe mormântul Idumeeanului, blestemătorul, murdăritorul templului. Dumnezeu să ne trimită în curând pe Salvatorul, pe Cel Promis, Adevăratul Rege al lui Israel.” Ammiel nu făcu nici un semn, ci-și continua povestea:

„Irod m'a folosit bine pentru propriile sale scopuri. M'a primit bine în palatul și la masa sa și mi-a acordat un loc printre favoriții săi. Era atât de mult prietenul meu încât a împrumutat bani dela mine. Erau mulți dintre nobilii din Ierusalim cu el, Saduchei și proseliți din Roma și din Asia și femei de pretutindeni. Legea lui Israel era ținută în curtea deschisă numai atunci când

veghia poporul, dar în chefurile secrete nu era altă lege decât voia lui Irod și se servea multor zeități, dar nu se închina nici unui zeu. Acolo fruntașii și prinții Romei se întovărășeau cu marele preot și fiii săi în timpul nopții; și era multă lume, — mergea și venea pe cărările ascunse. Fiecare era un împrumutat sau împrumutător, un vânzător sau un cumpărător de favoruri. Era o casă de nebanie neîncetată. Nici aici n'am găsit nimic.

„În mijlocul acestei vieți uluitoare, o mare nevoie de iubire mă cuprinse și doriam să țin pe cineva în inima mea.

„Într'un loc anumit în cetate, după niște uși închise, am văzut o tânără roabă dansând. Ea avea aproape cincisprezece ani și era subțire și suplă; dansa ca o trestie în vânt, dar ochii săi erau obosiți ca moartea și corpul ei alb era însemnat cu vânătăi. Ea se împiedecă și oamenii râseră de ea. Căzu și stăpâna o bătu, strigând că ar vrea să scape de o astfel de fată greoaie de picioare. Am plătit prețul și am luat-o la locuința mea.

„O chema Tamar. Era o fiică a Libanului. Am îmbrăcat-o în mătase și în purpură. Am îngrijit-o gingaș, așa că frumusețea veni asupra ei ca înflorirea pe un pom de migdale. Era o grădină închisă; răsufla-

rea ei era ca parfumul aromatelor. Ochiul săi era ca porumbeii înapoia vălului, buzele sale ca un fir roșu, gâtul ca un turn de fildeș, era mai albă ca laptele și mai roșie ca floarea piersicului și dansul ei era ca sborul unei păsări printre ramuri. Astfel am iubit-o.

„Era ocrotită la sânul meu ca o piatră limpede, pe care cineva a cumpărat-o, a șlefuit-o și a pus-o într'o boabă de aur la capătul unui lanț aurit. Niciodată n'a fost veselă la sosirea sau tristă la plecarea mea. Niciodată nu mi-a dat ceva, afară de ceiace luam eu dela ea. Nici în iubire n'am găsit nimic.

BCI Dacă Irod a știut de piatra scumpă pe care o țineam în casa mea, nu pot spune. Sunt sigur că avea spioni în toată cetatea și că el însuși umbla pe străzi noaptea, deghizat. Intr'o anumită zi, trimise după mine, și mă primi în camera sa ascunsă mărturisindu-mi o foarte mare iubire față de mine și mai multă încredere ca în oricare alt om. Astfel, trebuie să mă duc la Roma pentru el, ca să dau o scrisoare sigilată și un mesaj Cesarului. Toată averea mea să rămână în siguranță în mâinile sale, regele, prietenul meu, care o să mă răsplătească îndoit.

„Era un anumit post foarte înalt în Ierusalim, pe care Cezarul l-ar da bucuros

unui Evreu, care i-ar fi făcut un serviciu. Această misiune m'ar recomanda Cesarului. Era o mare ocazie, potrivit puterilor mele. Astfel, Irod mă hrăni cu promisiuni frumoase și fui reprezentantul său. Nici aici n'am găsit nimic.

„Am stat înaintea Cesarului și i-am dat scrisoarea. El o citi și râse, zicând că un prinț care are o foame incurabilă, este un servitor fără valoare pentru împărat. Apoi mă întrebă, dacă nu i s'a trimis nimic cu scrisoarea. I-am spus că nu era nici un dar, ci un mesaj secret. El mă luă deoparte și îmi spuse că Irod l-a rugat stăruitor ca fiul său Antipater să poată fi trimis înapoi în Palestina din Roma, deoarece are mare nevoie de el.

„La acestea, Cesarul râse din nou. „Ca să-l îngroape, îmi închipui“ — spuse el — „cu frații săi Alexandru și Aristobul. Intr'adevăr, este mai bine să fii porcul lui Irod, decât fiul său. Spune-i, vulpei bătrâne, că poate să-și ia propria lui pradă“. Cu acestea se întoarse dela mine, și m'am îndepărtat nerăsplătit, spre a-mi face drumul înapoi, așa cum îl puteam face cu o pungă goală, spre Palestina. Nici aici n'am găsit nimic.

„Vânzându-mi inelele și brățările, m'am imbarcat pe un vapor de marfă pentru Ioppe. Acolo am auzit că regele nu era în palatul

său din Ierusalim, ci plecase cu prietenii săi să se înveselească pentru o lună pe Muntele Micului Paradis. Pe acel deal chiar în fața voastră, unde luminile strălucesc noaptea, în sala de banchete, unde canapelele sunt întinse pentru o sută de oaspeți, am găsit pe Irod”.

Păstorii ce ascultau scuiară din nou la pământ și Iotham mormăi: „Viermii, cari mănâncă din carnea lui, să nu putrezească niciodată”. Iar Zadoc șopti: „Așteptăm ca mântuirea lui Israel să vină din Sion”.

Și tristul păstor, privind cu ochii țintă la muntele strălucitor din depărtare, își continuă povestea.

„Regele stă culcat pe canapeaua sa de fildeș și suferea greu de boala sa, căci era bătrân și carnea îi era putrezită. Dar părul și barba îi erau vopsite și parfumate, iar pe cap avea o coroană de trandafiri. Sala era plină cu nobili și oameni mari, fiii marelui preot erau acolo și servitorii turnau vinul în cupele de aur. Era un sunet de muzică dulce și toți oamenii se uitau la o fată care dansa în mijlocul sălii; și ochii lui Irod erau înflăcărați ca ochii unei vulpi.

„Dansatoarea era Tamar. Ea strălucea ca zăpada pe Liban și roșeața ei era mai roșie ca a rodicii și dansul ei era la fel ca încolăcirea șerpilor albi. Când dansul se sfârși,

însoțitoarele aruncară un văl subțire și fin pe umerii ei și ea se culcă între pernele sale pe jumătate acoperită cu flori, la picioarele regelui.

„Prin sgomotul aplauzelor și al strigătelor doi robi mă conduseră înapoia canapelei lui Irod. Ochii săi se micșorară, când căzură asupra mea. I-am spus mesajul Cesarului făcându-l mai moale, ca și când ar fi fost un cuvânt de îngăduire să-și ia prada. El își netezi barba ușor și privirea îi căzu pe Tamar. „Am luat-o“ — murmură el — „pe toți zeii, obișnuiesc săi iau ceea ce vreau. Și scumpul meu fiu Antipater vine acasă de bună voie. Eu l-am ademenit, este al meu“.

Atunci o privire de nebunie trecu pe fața sa, sări în sus cu spume la gură și se repezi la mine. „Ce-i asta“ — strigă el — „un spion, un servitor al fiului meu, un trădător în sala de banchete! Cine ești tu?“

„Am ingenunchiat în fața lui, spunând că trebuie să mă recunoască, că am fost prietenul său, că mi-am lăsat toată averea în mâinile sate, că fata care dansase pentru el a fost a mea.

„La acestea fața sa se strâmbă din nou și căzu pe canapea, scuturat de un râs oribil: „A ta!“ — strigă el — „când a fost ea a ta? Ce este a tău? Te cunosc acum, sărmane nebun, ești Ammiel, un păstor slab din

Galilea, care ne-a turburat acum câțva timp. Dați-l afară, robi! El are douăzeci de oi și douăzeci de capre printre turmele mele la poala muntelui. Vedeți dacă le primește și dați-l afară!”

„M'am luptat contra robilor, cu mâinile legate, dar ei m'au biruit. Am strigat-o pe Tamar, rugând-o să aibă milă de mine, să vorbească pentru mine, să vină cu mine. Ea privi în sus cu ochii săi, ca porumbeii înapoia vălului, dar nu mă recunoscu. Râse cu nepăsare, ca și când ar fi fost o sărmană comedie și asvârli o ramură de trandafir în fața mea. Atunci frânghia de argint se desfăcu, inima mi se stinse și nu m'am mai împotrivit. Nici aici n'am găsit nimic.”

„Apoi m'am trezit pe drum cu turma. Am condus-o peste Hebron, în țara de miazăzi și astfel prin valea lui Eșcol și peste multe dealuri, dincolo de rezervoarele lui Solomon, până când picioarele m'au adus la focul vostru. Aici mă odihnesc în drumul meu fără țintă.”

El rămase tăcut și cei patru păstori priviră la el cu mirare.

„Aceasta este o amară poveste” spuse lotham, „și tu ești un mare păcătos.”

„Aș fi un nebun, dacă n'aș ști aceasta” — răspunse tristul păstor — „Dar cunoștința nu mă face mai bun.”

„Trebuie să te pocăiești“ spuse Nathan, cel mai tânăr păstor, cu o voce prietenească.

„Cum poate să se pocăiască un om“ — întrebă tristul păstor — „fără ca să aibă nici o speranță? Dar îmi pare rău de toate și mai ales pentru că trăiesc.“

„Nu trăiești ca să omori pe Irod?“ strigă cu înflăcărare Iothan.

„Pentru ce să-l eliberez eu din cursă?“ — răspunse tristul păstor. — „Nu moare el mai încet decât aş putea eu să-l omor?“

„Trebuie să ai credință în Dumnezeu“, spuse Zadoc zelos și grav.

„El este prea departe.“

„Atunci trebuie să iubești pe aproapele tău.“

„El este prea aproape. Increderea mea în om era ca un mic lac pe marginea drumului. N'a fost adânc, dat era apă în el și câteodată o stea strălucea în el. Acum, picioarele multor animale au călcat prin el și șacalii au băut din apa lui. Este secăt și noroiul este uscat la fund.“

„Nu este nimic bun în lume?“

„Este plăcerea, dar eu sunt bolnav de ea; este puterea, dar eu o urăsc; este înțelepciunea, dar nu mă încred în ea. Vieața este un joc de cărți și fiecare jucător este pentru propriul său câștig. Al meu este ju-

cat. Nu mai am nimic de câștigat sau de pierdut.

„Ești tânăr, mai ai mulți ani de trăit.“

„Sunt bătrân, totuși zilele dinaintea mea sunt prea multe.“

„Dar tu călătorești, mergi înainte. Nu nădăjduiești nimic?“

„Nu nădăjduiesc nimic“ spuse tristu păstor. „Dacă mi-ar veni un singur lucru, poate atunci ar fi începutul speranței. Dacă aș vedea la un om sau la o femeie o faptă de bunătate fără motiv egoist și o dovadă de iubire numai pentru ea însăși, atunci poate aș întoarce fața mea spre lumina aceea. Până când nu vine aceasta, cum pot să am credință în Dumnezeu, pe care nu l-am văzut niciodată? Am văzut lumea pe care El a făcut-o și aceasta nu-mi dă credință. Nici aici nu-i nimic.“

„Ammiel, fiul lui Iochana,“ spuse bătrânul serios, „ești un fiu al lui Israel și noi am avut milă de tine după lege. Dar tu ești un apostat, un necredincios și noi nu mai putem avea tovărășie cu tine, ca să nu vie vre-un blestem asupra noastră. Tovărășia cu cei disperați aduce nenorocire. Mergi pe drumul tău și pleacă dela noi, căci calea noastră nu este a ta!“

Astfel, tristul păstor le mulțumi pentru primire, luă din nou căprioara în brațe și

se afundă în noapte, chiemându-și turma.

Dar păstorul cel mai tânăr, Nathan, îl urmă câțiva pași și-i spuse:

„Este un ocol stricat la poala muntelui. Este vechiu și mic, dar poți găsi un adăpost acolo pentru turma ta; vântul nu te va bate acolo. Mergi cu Dumnezeu, frate, și să vezi zile mai bune!“

Atunci Ammiel merse puțin mai la vale și adăposti turma sa într'un colț al zidurilor ce se dărâmau. El se culcă printre oi și capre, cu fața pe brațele încrucișate și n'a știut dacă timpul a trecut încet sau repede, căci a adormit.

Se trezi când Nathan veni alergând și împiedecându-se printre pietrele împrăștiate.

„Noi am văzut o viziune“ — strigă el — „o minunată viziune de îngeri. Nu i-ai auzit? Cântau cu voce tare despre Nădejdea lui Israel. Noi mergem în Betleem să vedem acest lucru, care se întâmplă tocmai acum. Vino și veghiază asupra oilor noastre, în timp ce noi suntem plecați.“

„De îngeri n'am auzit și n'am văzut nimic“ spuse Ammiel, „dar voiu păzi turmele voastre, fiindcă vă sunt dator pentru pâine și foc“.

Astfel luă din nou căprioara în brațe și cu turma după el, merse iarăși în sudul zidului marelui ocol și stătu acolo lângă jă-

ratic, la piciorul turnului, în timp ce ceilalți erau plecați.

Luna se odihnea ca o minge pe vârfurile dealurilor din apus și se ascundea după ele. Stelele păleau în răsărit și focurile se stingeau pe Muntele Micului Paradis. Peste dealurile Moabului, o revărsare cenușie se ridica încet și săgeți roșii se asvârleau înaintea razelor de soare.

Păstorii se întoarseră plini de bucurie, spunând ce au văzut.

„A fost chiar cum îngerii ne-au spus“ zise Shama, „și trebuie să fie adevărat. Regele lui Israel a venit. Credinciosul va fi binecuvântat“.

BC „Irod va cădea“ strigă Iotham, ridicând pumnul spre vârful de munte întunecat. „Să arzi, negre Idumeean, în iadul fără fund, unde focul nu se stinge“.

Zadoc vorbi mai liniștit. „Am găsit pe Copilul Nou Născut, despre care îngerii ne-au vorbit, înfășurat în scutece și culcat în iesle. Căile Domnului sunt minunate. Mântuirea Sa vine din întunec și noi ne încredem în salvarea promisă. Dar tu, Ammiel, fiul lui Iochana, dacă nu crezi, n'ai să vezi aceasta. Totuși, pentru că ai păzit credincios turmele noastre și pentru bucuria care ne-a venit, îți dau această bucată de argint, să-ți ajute în drumul tău“.

Dar Nathan s'a apropiat de tristul păstor, l-a atins pe umăr cu o mână prietenoasă și i-a zis: „Dute și tu la Betleem, căci e bine să vezi ce am văzut și noi. Iți vom păzi turma până când te întorci“.

„Voiu merge“ șopti Ammiel, privind în fața lui, „căci eu cred că tu îmi dorești binele. Dar nu știu dacă voiu vedea ceeace ați văzut voi, ori dacă mă voi mai întoarce vreodată îndărăt. Adio!“

ZORILE

Străzile Betleemului se treziră la prima mișcare a vieții, pe când tristul păstor intră în sat, aducând cu el dimineața și trecând prin ele ca unul ce mergea prin somn.

Curtea marelui han și odăile deschise din jurul ei erau pline de călători, ce se deșteptau din odihna nopții și se pregăteau pentru călătoria de peste zi. În fața grajdurilor pe jumătate scobite de lângă han, oamenii își înhămau caii și animalele de povară, — era un mare sgomot și încurcătură.

Dar, înapoia acestora, într'un capăt, era o peșteră mai adâncă, ce se folosea, doar când staulele din apropiere erau pline. La intrarea acesteia, era legat un măgar și un om de vârstă mijlocie stătea în picioare, chiar lângă ușă.

Tristul păstor îl salută și-i spuse numele său.

„Eu sunt Iosif, tâmplarul din Nazaret,“
— răspunse omul. „Ai văzut și dumneata

îngerii, despre cari frații dumitale, păstorii, au venit să ne spună“?

„N'am văzut îngerii“ — răspunse Ammiel — „și nici nu am frați printre păstori. Dar aș fi vrut bucuros să văd ceea ce au văzut ei“

„Acesta este Fiul nostru întâiu născut“ — spuse Iosif — „și Dumnezeu ni L-a trimis. Este un copil minunat. S'au prezis lucruri mari despre El. Poți intra, dar în liniște, căci Copilul și Mama Sa, Maria, au adormit“.

Astfel, tristul păstor intră înăuntru încet. Umbra sa lungă intră întâiu, căci raza de soare se revărsă pe intrarea peșterii.

Peștera era curată și pusă în ordine. Intr'un colț, pe pământ, era un pat de paie. Copilul adormise, dar tânăra Mamă veghia; Ea luase Copilul din iesle în poală, unde vâlul Ei alb de fecioară se întinse, pentru a-L primi. Și Ea cânta încetisor, aplecându-se asupra Lui cu uimire și mulțumire.

Ammiel o salută și îngenunchie, pentru a privi la Copil. Nu văzu nimic deosebit de ceilalți copii. Mama aștepta ca el să vorbească despre îngeri, așa cum făcuseră ceilalți păstori. Tristul păstor nu vorbea, ci doar privea. Și, pe când privea, fața i se schimbă.

„Dumneata ai suferit durere, pericol și

tristețe din cauza Lui“ — spuse Ammiel cu blândețe.

„Au trecut aceste“ — răspunse ea, — „și pentru El le-am suferit bucuros.

— „El este foarte mic și slab. Dumneata trebuie să înduri multe necazuri pentru El.“

— „A mă îngriji de El, este bucuria mea și a-L conduce, ușurează sarcina Mea“.

— „El nu te cunoaște, nu poate face nimic pentru dumneata“.

„Dar eu îl cunosc, L-am purtat sub inima mea; El este Fiul meu și Regele meu“.

„Pentru ce îl iubești“?

Mama privi la tristul păstor cu o mustre în ochii ei blânzi — și privirea devenea din ce în ce mai compătimitoare. Cluj

„Dumneata ești un om plin de tristețe,“ — spuse ea.

Ea-și clătină capul cu blândețe:

„Eu nu știu nimic despre aceasta, dar dumneata trebuie să fii foarte întristat; căci te-ai născut dintr'o femeie și totuși întrebi o mamă de ce-și iubește copilul. Il iubesc în numele iubirii, căci Dumnezeu mi L-a trimis.“

Astfel, Mama Maria se aplecă din nou aplecă din nou asupra micului Său Fiu și începu să murmure un cântec, ca și când ar fi fost singură cu El doar.

Dar Ammiel era încă acolo, observând

și gândindu-se, începând să-și amintească. Iși aminti că era o femeie în Galilea, care plângea, când el era asuprit, ai cărei ochi îl urmau când era nefericit, ca și când ar fi dorit să facă ceva pentru el; a cărei voce amuțise, în timp ce-și acoperea fața, când el plecă de acasă. Gândurile sale se revărsară în grabă, dar liniștite spre ea și după ea, asemenea valurilor zorite de lumină. Era un gând de ridicare al micului copil pe sânul ei, care-l purtase cu durere, pentru a-l hrăni acolo ca pe o mângăiere și o comoară — și copilul era el însuși. Era un gând al priveghierii și al îngrijirii sale, al călăuzirii unui mic copil din zi în zi, din an în an, înconjurându-l cu brațe blânde, aplecându-se asupra primilor săi pași nehotărâți, bucurându-se de bucuriile sale, ștergând lacrimile din ochii săi, pe când el nu încercase nici odată să le șteargă pe ale ei — și copilul era el însuși. Ea făcuse orice pentru copil, dar ce făcuse copilul pentru ea? Și copilul era el însuși. Acestea îi venură în minte — dupăce focul nopții se stinsese, dupăce înnerecul se rărise și se topise în gândurile cari străbătuseră prin ea, asemeni valurilor zorite de lumină — acestea îi veniseră în minte în dimineața aceia timpurie — el însuși, un copil mic, în brațele mamei sale.

Se ridică atunci și ieși din peșteră înce-

tișor, și ochii Mariei îl urmărea cu priviri
duioase.

Iosif din Nazaret aștepta încă în fața ușii.

„Cum s'a întâmplat, că dumneata n'ai
văzut ingerii? „întrebă el, „n'ai fost cu cei-
lalți păstori“?

„Nu“, — răspuse Ammiel — „eu ador-
misem: Dar am văzut Mama și Copilul. Bi-
necuvântată să fie casa care îi adăpostește“!

„Dumneata ești curios îmbrăcat pentru
un păstor“ — spuse Iosif. „De unde vii“?

„Dintr'o țară îndepărtată“ — răspuse
Ammiel — „dintr'o țară, pe care n'ai văzut-o
niciodată“!

„Și unde mergi acum? „întrebă Iosif.

„Mergi acasă“ — răspuse Ammiel —
„la casa mamei și tatălui meu, în Galilea“.

„Mergi în pace, prietene“! spuse Iosif.

Și tristul păstor își ridică toiăgul de jos
și merse pe calea sa, bucurându-se.

HOȚUL CEL MAI TÂNĂR.

Istoria unui om care a participat la prima și la ultima zi din viața pămîntească a lui Isus.

de **Margareta E. Sangster**

Trad. de **Păuna Indrelca**

Urmele cămilelor lăsau o dără bine detinită și albă dealungul pustiului. Hoțul cel mai tânăr, care călărea pe calul său, se minuna de această urmă atât de clară și de proaspătă.

„Caravana trebuie să fie foarte încărcată!” zise el încet, și în vocea lui era un ton de regret amestecat cu un fel de respect.

Căpitanul bandei nu asculta. Nici nu se uita la semnele cari se iveau pe linia orizontului. Privirea îi era așintită în sus și liniile feței exprimau ceva de neînțeles — ceva din elanul vulturului privind înălțimea cerului — a cerului ce atârnă asemenea unui cort de un albastru închis deasupra pustiului — ici gol, colo pătat cu stele minunate de strălucitoare.

„Vedeți voi colo o lumină stranie?” zise

el în sfârșit, „o lumină aproape nefirească, venind de sus. Poate e o prevestire; poate e un semn că am întârziat cu urmărirea caravanei“.

Tânărul hoț ridică nerăbdător din umeri. Fiindcă el era cel mai tânăr — și deci cel mai favorit — îndrăsni să ridice din umeri.

„Intr'adevăr“, întrebă el, „n'ai de gând să mai urmărești vânatul? Urmele cămیلelor nu sînt vechi. Și caii aleargă mai repede decât ele“... răsse el vesel. „Apoi cămилele sînt încărcate cu poveri grele. Deci sântem norocoși. Ii vom putea ajunge înainte de a sosi în oraș. Și pe urmă“...

Mâna lui uscată și negricioasă arată spre cușitul mare și împodobit, ce era vîrât după cingătoarea sa de mătase grea.

Un moment căpitanul bandei tăcu. „Lumina ce vine de sus e supărătoare“, zise el apoi. „Urmele cămилelor sînt îndreptate chiar înspre ea. Aproape îmi vine a crede că dânsa călăuzește caravana“...

Tânărul hoț răsse. „Așa“... îl mustră el, copilăros, „Așa... lumina unei simple stele supără pe stăpînul meu! Dar oare nu ne putem și noi bucura de călăuzirea ei?“

Dar căpitanul nu luă în seamă răsul ironic al tânărului. „Nu-mi pot explica ori ce ai zice“ — spuse el, și o frică începu să-i stăpânească vocea. „Nu-mi pot explica

faptul că strălucirea vine numai dela o singură stea!..

Și așa era. În timp ce-și îndemneau caii să înainteze, tânărul hoț începu să simtă un interes curios pentru acea stea. Lumina ei scâldea pustiul într'o glorie calmă, atrăgea pașii cămilelor ca un magnet spre prietenia îndepărtată a unui oraș, se așeza ca o rugăciune blândă peste fețele întunecoase ale celor zece bărbați cari mergeau pe urmele caravanei.

Într'adevăr, crude erau fețele acestea! Fețe tăcute și energice ale oamenilor născuți pentru tâlhărie, gata ori când pentru ruină, prăpăd și omor. Nomazi — produsul unui ținut fără nici o urmă, fără armilă și neînduplecat. Vagabonzi — cari trăiau din viclenia, îndemânarea și puterea lor.

Poate că mai mult ca orice, împrejmuirile formează sufletele. Când cineva trăiește înconjurat de mirosul plăcut al florilor, când aude sgomotul apei și cântecul păsărilor, inima lui e atrasă de lucrurile mai blânde ale vieții. Dar într'un ținut plin de dune de nisip, de sgomote innăbușite, de amenințarea de a muri de foame și de sete, e altceva.

Ei erau nomazi. Și tâlhari. Vagabonzi și jeftuitori — conform legilor țării și obiceiului moștenit. Tânărul hoț nu-și putea aduce

aminte de nici o iubire, cât a fost copil. Degetele lui au fost învățate să se strecoare cu repeziciune în buzunarul cu bani al cuiva, să mânuiască sulița la o vârstă la care alți copilași se gunguresc pe lângă mama lor.

Tatăl lui fusese hoț; bunicul la fel. Ei, la rândul lor, au fost subț conducerea tatălui și a bunicului căpitanului actual. La fel se întâmplase și cu părinții celorlalți tovarăși din bandă. Și fiecare dintre dânșii purtase un preț pe cap. Și prețul fusese un lanț făurit de generația trecută.

O caravană dintr'o țară îndepărtată trecea prin pustiu cu o repeziciune neobișnuită în acele locuri. Ducea daruri unui rege. Locuința acestui Rege le era tot atât de necunoscută, pe cât le era și de indiferentă. Numai comoara îi interesa. Ei își luaseră armură și porniseră în umbra serii care începea să se lase, cu gândul la minunea ce le ocupa mintea. Dar într'un loc socoteala lor — atât de exactă de obicei — se încurcă. Trecuseră prea departe de punctul arătat.

Faptul acesta făcu pe hoji să vadă o nouă șansă de a aface pe călători înainte de a se salva între zidurile cetății. Căci odată intrați acolo, urmărirea mișească și planul șiret vor fi zădărnice. Caravana odată în ea — va fi salvată.

Grăbiți cum mergeau, înșirați unul după

altul, hoții străbăteau pustiul. Căpitanul mergea în frunte, așa cum era obiceiul. Dar ceva curios apăsa pe umerii lui. Tânărul hoț, care de obicei mergea așa de vesel în urma stăpânului său, fu mișcat și neliniștit din cauza lincezirii acestuia. Înțelesese — ca și ceilalți tovarăși — că strălucirea stranie a stelei îl tulburase pe căpitan. Și fiind toți oameni superstițioși, începură să murmure. Chiar și tânărul hoț se putea cu greu stăpâni. Niciodată în viața sa, — o viață petrecută într'o țară plină de taine, — nu văzuse o asemenea stea care să atârne deasupra lor ca o candelă. Era ca și când ai călători într'o zi răcoroasă, cu o lumină care intră în ochii omului, căutând să-i pătrundă în suflet!

Călătoriră ore întregi — greu! Copitele cailor băteau la ușa miezului nopții, când tânărul hoț zări caravana. O zări pentru prima dată — în ciuda depărtării ce-i despărțea. Cu un strigăt dădu pintonii calului și se agăță de haina albă și ușoară a stăpânului.

„Privește“, zise el. „privește! li vom ajunge!“

Căpitanul își întoarse deodată privirea întunecată spre tânărul său tovarăș. Când vorbi, vocea sa deveni aspră.

„Nu-i vom ajunge“, zise el posomorât,

„căci orașul în care se vor opri, e abia la o mică depărtare de ei. Încă puțin și veți putea zări acoperișul caselor strălucind. Ar fi mai bine să ne reîntoarcem. Am pierdut o ocazie“.

Privind, cu mâna streșină deasupra ochilor, în direcția caravanei care părea o jucărie ce se mișcă pe nisipul alb, — tânărul hoț se convinsese că stăpânul lor are dreptate. Deja putea vedea o umbră întunecoasă la orizontul cerului — și în câteva minute linia orașului putea fi lămurită. Dar caravana era foarte aproape de el. Și depărta-rea dintre ei și călători era încă destul de mare! O mare furie năvăli în inima tânărului hoț.

„Ne-au scăpat“, scrâșni el, și aruncă o înjurătură care sună în aerul liniștit ca un zângănit de sabie.

Căpitanul bandei râse. Și în râsul lui se vedea o notă de veselie.

„Eu unul“, zise el, și înainte de a vorbi își îndreptă calul spre tovarășii săi, „eu unul sânt bucuros că această caravană e înafară de orice pericol din partea noastră. Cât timp această lumină“, și mâna lui arătă spre cer, „cât timp această lumină ne vede, ar fi mai bine să ne liniștim“.

Tovarășii îl aplaudară. De obicei ei fă-

ceau ceea ce le spunea șeful, afară de tânărul hoț.

„Dar eu“, scrâșni tânărul, „nu mă descurajez atât de ușor. Eu mai merg încă..“

Hohotul de râs al căpitanului creștea. „Tu ai merge chiar în oraș, fără'ndoială“, zise el desmierdător. „Așa-i băiete că ai fi în stare să-i urmărești până la **curlea regească**“?

Tânărul hoț se roși tare. În cele din urmă o pradă — o comoară — înseamnă mai mult pentru el decât pentru bătrânul căpitan, care a capturat în vieța lui încă multe caravane bogate.

„Da așa merge“, răspunse el repede.

Căpitanul deveni deodată serios. „Atunci“, zise el, „atunci tânărul meu viteaz, cred că poți merge singur. Poate, cine știe, caravana se va reîntoarce peste câțva timp spre casă cu daruri dela Rege. Ne poți culege informații prețioase dacă reușești să intri în oraș. Cu informațiile necesare, vei fi din nou bine primit în locul nostru de întâlnire“.

În natură plutea parcă o amenințare. De aceea, ceea ce-i spusese căpitanul nu era un ordin, ci mai mult o propunere. Dar cu toate că știa ce soartă îl așteaptă pe un spion și mai ales pe un spion hoț, tânărul nu șovăia deloc. Niciodată nu s'a dat înapoi dela vreun pericol.

„Așa voi face“, zise el scurt.

Și calul, simțind o îmboldire puternică, sbură înainte, în urma caravanei care se zărea, înaintând pe un drum de o lumină argintie.

Când intră în mahalaua orașului, tânărul hoț descălecă de pe calul obosit care-l dusesese așa de repede. Il luă de frâu și hoinări — cum putea mai precaut — în jos, spre cea mai îngustă dintre ulicioare. În jurul lui era o mișcare mare, un aier de așteptare și o tulburare vie. Poate că tânărul hoț e pierdut. Poate că orașul a simțit prezența lui. Și simțul obișnuit îl asigură că el singur era deajuns ca să pună orașul în mișcare. [uj / Central University Library Cluj](#)

Noaptea era liniștită. Și întunerecul nu era des. Steaua care făcuse o cărare de lumină prin pustiu, se părea că-și adună razele deasupra orașului. Se părea că e îndreptată asupra lui.

Tânărul hoț se înfioră. Poate că totuși e o minune, după cum susținea conducătorul său. Intr'adevăr, lumina stelei l-a condus și pe el, — ba mai mult chiar — l-a atras în inima orașului, unde recunoașterea tâlharului ar produce o mare panică. Dar... caravana era acolo! Și însărcinarea lui a fost să meargă pe urma ei, s'o însoțească.

Urma era încă limpede chiar prin orașel.

Caravana mergea spre han, ceea ce era și natural. Stăpânii caravanei trebuie să caute odihnă și înțărare, după călătoria lungă prin pustiu. Tânărul hoț, purtându-și calul de frâu, aproape se bucura, văzând că nu mai au decât o depărtare de o aruncătură de piatră până la mica ospătărie a orașului. Curtea hanului era mai tictisită de lume ca niciodată, dar — își închipuia el — sosirea unei asemenea caravane mari, va produce o mișcare în asemenea loc. Luându-și o înfățișare îndrăzneată, înaintă spre poarta hanului. În felul acesta se adresează hangiului care stătea în prag, frecându-și mâinile de nervos.

„Am nevoie de odihnă“, zise tânărul hoț. Hangiul își întinse larg mâinile în sus, în semn de ajutor, „Dar nu mai am nicio cameră“, răspunse dânsul.

Tânărul hoț plecă. În sfârșit, de ce să fie acest han așa de plin? În timp ce își croia drum printre lumea ce se îndesa în curte, era foarte neliniștit.

În toate părțile se vedeau urmele caravanei, pe care o întovărășise.

Cămilele împodobite rumegau într'o poziție foarte curioasă. Măgărușii moșăiau. Mai erau și unul sau doi cai arabi, nespuse de frumoși, și mai mulți servitori, îmbrăcați în

haine scumpe. Tânărul hoț se apropie de unul dintre ei.

„Stăpânul tău e un om mare?” întrebă el. „Și caută pe un Rege, nu-i așa? Și îi aduce daruri?”

Servitorul desfăcu un sac greu cu merinde. El vorbea într'un fel preocupat. „Stăpânul meu”, zise el, „e un om foarte mare. E un prinț din răsărit. E numit Mag. Cunoaște înțelesul tuturor semnelor și a simbolurilor voastre.”

Tânărul hoț stăruie: „Dar darurile pe cari le aduce?” întrebă el, „și Regele pe care-l caută?”

Servitorul era atât de obosit, pe cât era și de preocupat. El răspunse cu o umbră de supărare: „Steaua ne-a condus. Ne-a condus multe leghe prin câmpii, munți și pustiuri. În drum am întâlnit încă doi prinți... tot călători, cari făcuseră o parte din călătorie, și împreună am ajuns în orașul acesta. Și steaua ne-a arătat locul unde să ne oprim. La...” zise el ironic, „la un grajd! Frumos loc, pot spune, pentru a fi locuința unui Regel!”

Cu uimirea întipărită pe față, tânărul hoț plecă. Toată întâmplarea era curioasă. Cine-a mai auzit despre o persoană regală care să se retragă într'un loc cu animalele — într'un grajd! Repede, cu o mișcare în-

demânatecă de pisică, se îndreptă spre grajd — o clădire joasă și întunecoasă, așezată în capătul cel mai îndepărtat al curții. Și pe când se îndrepta spre acel loc, observă că lumina stelei forma un cerc strălucitor deasupra lui.

În apropiere găsi mai mulți păstori. Câțiva dintre dânșii stăteau în prag. Mai erau și câțiva slujitori ai grajdului, în costumele lor. Observându-i, tânărul hoț înțelese că nu va putea face nimic. Era zadarnic să încerce a intra înăuntru. Dar o grabnică și stăruitoare dorință de a vedea pe Rege îi năvăli în inimă. Era o simțire curioasă — aproape ca o foame, — dar nu foame fizică. Într'un înțeles el uită scopul adevărat al venirii lui aci, uită aproape și darurile pe cari spera să le poată fura.

În peretele grajdului era o fereastră, o ferăstrucă strâmtă, așezată la o mică distanță de ușă. Tânărul hoț se uită pe ea. Sufletul i se mișcă tot mai tare, în timp ce încercă să-și ridice ochii pentru a cerceta lăuntru grajdului.

Primul simț a fost acel de uimire — amestecat cu nemulțumire. Nu știa nici el ce se așteptase să vadă, dar în orice caz nu s'ar fi așteptat la un loc atât de sărăcăcios! De sigur nu se așteptase să vadă un prinț într'o haină bogată de sărbătoare

îngenunchiat, pe când ceilalți doi prinți își așteptau rândul, în fața unei femei — a unei femei așa de sărăcăcios îmbrăcată — cu un copilaș în brațe. Și totuși — simțea că și lui îi bate inima să-i spargă pieptul, iar mâinile cu cari se sprijinea de pervazul ferestrei, erau când calde, când reci.

Femeia era sărăcăcios îmbrăcată. Dar în jurul ei plutea ceva strălucitor. Poate că strălucirea stelei a lăsat o dâră să pătrundă în grajd, sau poate că era numai reflecția iubirii ce strălucea din ochii femeii. Așa cugeta tânărul hoț.

Prințul, încă îngenunchiat, deschise o cutie. Era plină cu aur, cu aur mult. O clipă, tânărul hoț își reaminti de scopul călătoriei lui. Apoi uită din nou de comoară. Pentru că mintea, sufletul și corpul l-au părăsit — numai pentru a putea privi mai bine fața Copilului.

Fața Copilului! Tot restul anilor, tânărul hoț a încercat să și-o reamintească — trăsătură cu trăsătură — fără să reușească. Nu-și putea aminti nici de gura pe care erau risipite petale de trandafiri — nici de puful auriu al părului, nici de albastrul ochilor, nici chiar de mâinile Lui drăguțe, ci numai de un simț plăcut, iubitor, pe care i l-a dat Copilul.

Tot odată, tânărul hoț se surprinse

gândindu-se la diferitele lucruri la cari nu încercase să se gândească niciodată : la câmpiile verzi, la râurile de cristal și la munții scăldați în razele vesele ale soarelui. Se gândea la o vieață liberă și deschisă, departe de josnicie, de groază și de ocupații necinstite. Se gândea la traiul liber și deschis al unei vieți modeste și cinstite — a unui om care nu privește cu ochi și cu gând rău pe aproapele său. Deodată — și din toată inima — începu să se roage, fără să-și dea seama și fără cuvinte unui Dumnezeu pe care nu-l cunoaștea.

Prințul în grajd, săruta mâna mamei. Ea zâmbea și zâmbetul ei era ca o perlă rară, așezată în argintiul palidei ei fețe. Copilășul îi dormea în brațe...

Deodată, ca un om împins de o putere — zicând: „Somn ușor“ — Tânărul hoț se deslipi de ferestruică, alergă spre calul său, îl apucă de frâu și-l trase după dânsul, grăbit, prin curtea plină de lume. Și, deși nu-și putea explica încă bine toată situația, înțelesese rostul stelei strălucitoare. Și rostul vieții...

Și cum alerga pe străzile orașului, i se părea că aude — nu, simte... ritmul unor voci cari cântă în depărtare. Sau poate era numai cineva, o voce îndepărtată care vorbea în inima sa proprie?

Schimbarea completă se făcu în el numai după ce trecu dincolo de marginea oraşului şi sări în spatele calului. Numai atunci înţelese că misiunea sa a fost cu totul uitată, că nu se va mai reîntoarce niciodată la banda hoţilor care-l aşteptau...

Dacă vieţa e adesea o cărare încălţită şi obositoare într'un pustiu, aşa a găsit-o tânărul hoţ în lumea singuratică pe care a dus-o. Neobişnuit să umble pe căile drepte ale vieţii, se simţea rău în noul său rol de om cinstit. Mănile lui molatice, îndemnatice pentru a fura bani din buzunare, a încorda arcul şi a mânuşi suliţa — erau nespuse de greoaie în ce priveşte îndeplinirea sarcinilor actuale, aveau foarte puţină dibăcie. Plugul i-a umplut palmele de beşici şi un fereastrău în mâna lui, se strică nespuse de rău, chiar tăind într'un lemn uşor.

Apoi în afară de aceasta, tânărul hoţ găsea nepotriviri sufleteşti, piedeci de netrecut — cari îl despărţeau de ceilalţi oameni. El nu le putea spune nimic despre trecut fără să mintă. Şi minciuna era acum afară din obiceiurile lui. Fără nici un trecut bun, era cu neputinţă să-şi câştige prieteni. Şi fără prieteni era greu să-şi câştige pâinea de toate zilele.

„Eu ştiu iarăşi“ spusese odată găsindu-se la poarta unui proprietar de oi, „pot lupta“.

Cunosc starea vieții de pustiu. Și ciobanul, gândindu-se la cele spuse, îl dădu afară și angajă pe altul, care știa să cânte din fluer, în timp ce turma neingrijită rătăcea în voie.

Tânărul hoț încercă o mulțime de ocupații. Nu era mândru. Nu era muncă omească de care să nu se intereseze. Dar nu se putea niciodată ocupa de una prea mult timp. Întrebarea, neînălăturată se ridica întotdeauna, la masă, în timp ce lucrătorii își luau dejunul în răcoarea dimineții la umbra unor copaci.

„Și tu, străinule“ zicea câte unul, „cu ce te-ai ocupat înainte de a deveni un tovarăș de al nostru?“ Și tăcerea tânărului hoț îi făcea să-i povestească, ziua de ieri ca pe un lucru urât și rușinos.

Zile, luni și ani întregi, se îngrămădeau în sufletul tânărului hoț. Și fiecare zi, fiecare lună și an îi lăsau o rană. Aceste răni erau o tortură pentru un tânăr doritor, care deveni curând un om descurajat și trist — un om încurajat de îndoieli și ispite.

Fiindcă de multe ori în comuna în care își avea locuința, pe un timp scurt, se auzeau povești, despre o bandă căruia îi aparținuse și dânsul și despre purtările ei brutale. O caravană a cărei cămile purtau pe stăpânii morți în loc de marfă, venea de multe ori de pe drumul ce trecea prin pus-

Schimbarea completă se făcu în el numai după ce trecu dincolo de marginea oraşului şi sări în spatele calului. Numai atunci înţelese că misiunea sa a fost cu totul uitată, că nu se va mai reîntoarce niciodată la banda hoţilor care-l aşteptau...

Dacă vieaţa e adesea o cărare încălţită şi obositoare într'un pustiu, aşa a găsit-o tânărul hoţ în lumea singuratică pe care a dus-o. Neobişnuit să umble pe căile drepte ale vieţii, se simţea rău în noul său rol de om cinstit. Mănile lui molatice, îndemnatice pentru a fura bani din buzunare, a încorda arcul şi a mânuşi suliţa — erau nespuse de greoaie în ce priveşte îndeplinirea sarcinilor actuale, aveau foarte puţină dibăcie. Plugul i-a umplut palmele de beşici şi un fereastrău în mâna lui, se strică nespuse de rău, chiar tăind într'un lemn uşor.

Apoi în afară de aceasta, tânărul hoţ găsea nepotriviri sufleteşti, piedeci de netrecut — cari îl despărţeau de ceilalţi oameni. El nu le putea spune nimic despre trecut fără să mintă. Şi minciuna era acum afară din obiceiurile lui. Fără nici un trecut bun, era cu neputinţă să-şi câştige prieteni. Şi fără prieteni era greu să-şi câştige pâinea de toate zilele.

„Eu ştiu iarăşi“ spusese odată găsindu-se la poarta unui proprietar de oi, „pot lupta“.

Cunosc starea vieții de pustiu. Și ciobanul, gândindu-se la cele spuse, îl dădu afară și angajă pe altul, care știa să cânte din fluer, în timp ce turma neîngrijită rătăcea în voie.

Tânărul hoț încercă o mulțime de ocupații. Nu era mândru. Nu era muncă omească de care să nu se intereseze. Dar nu se putea niciodată ocupa de una prea mult timp. Întrebarea, neînălăturată se ridica întotdeauna, la masă, în timp ce lucrătorii își luau dejunul în răcoarea dimineții la umbra unor copaci.

„Și tu, străinule“ zicea câte unul, „cu ce te-ai ocupat înainte de a deveni un tovarăș de al nostru?“ Și tăcerea tânărului hoț îi făcea să-i povestească, ziua de ieri ca pe un lucru urât și rușinos.

Zile, luni și ani întregi, se îngrămădeau în sufletul tânărului hoț. Și fiecare zi, fiecare lună și an îi lăsau o rană. Aceste răni erau o tortură pentru un tânăr doritor, care deveni curând un om descurajat și trist — un om încurajat de îndoieli și ispite.

Fiindcă de multe ori în comuna în care își avea locuința, pe un timp scurt, se auzeau povești, despre o bandă căruia îi aparținuse și dânsul și despre purtările ei brutale. O caravană a cărei cămile purtau pe stăpânii morți în loc de marfă, venea de multe ori de pe drumul ce trecea prin pus-

tiu. Și în timp ce oamenii blestemau pe hoții vagabonzi, cari năvăleau pe neașteptate, ca o ploaie de nisip asupra caravanei, fără nici un ajutor, tânărul hoț socotea cât a primit fiecare tâlhar din pradă.

Ar fi fost ușor, foarte ușor să se întoarcă la banda lui. Intotdeauna fusese tovarășul cel mai favorit. Acolo ar găsi un loc, unde ceilalți îl iartă și-l așteaptă și aici în lumea cinstită, oamenii nu vreau să-i dea un loc de odihnă și nici o iertare.

Da, ar fi ușor. Dar odată cu această ispită, îi venea în minte o noapte, în care lumina unei stele umpluse pământul de strălucire și de teamă, o noapte în fața unui Copil, curățise sufletul unui flăcău.

Primii ani n'au fost cei mai grei pe cari i-a îndurat tânărul hoț. Pentrucă pe atunci era îndemânatic și curajos. Și când bărbații lipseau de acasă, și nu-l alungau, femeile îi zâmbiau, îi dădeau mâncare și pâine albă dela mesele lor. Primii ani fuseseră grei, dar cea mai mare greutate a apărut abia după ce fir le albe au început să i se înmulțească în păr, când frățezimea spiritului s'a distrus, atunci a cunoscut tânărul hoț valea cea mai adâncă a disperării. Și totuși când norii tristeței erau mai întunecoși, ei puteau fi imprăștiați numai la amintirea iu-

birii care se revărsa din ochii nobili ai unei mame.

Adesea, în timp ce în sufletul lui se dădeau asemenea lupte își îndoia degetele ca pentru a cerceta dacă și-au pierdut sau nu îndemânarea. Fără a se reîntoarce la bandă, putea să-și exercite meseria, care i-a fost transmisă prin generații întregi.

Acești oameni cinstiți nu-și prea păzesc averile. Adesea o bijuterie sau o monedă strălucitoare poate fi luată cu ușurință dintr-o mână nechibzuită și moale. Odată, tânărul hoț se întoarce și alergă la vederea unei mame care dormea liniștită la umbra unui cedru — cu un rubin ce strălucia pe pieptul său, care se ridica în mod ritmic, și a alergat urmărit de amintirea amețitoare a unui copil, cu buzele roșii.

Cu cât îmbătrânea și obosea mai tare, tânărul hoț devenea prin sate o adevărată legendă. Un om fără cămin, fără nume, care umblă din loc în loc. Totdeauna obosit, totdeauna nepoftit, totdeauna singur. Câteodată copiii alergau în urma lui, îl alungau cu pietre, îl amușteau cu câinii, bătrânele îl batjocoreau. Și tânărul hoț cu ochii ridicați întrebători spre cerul fără stele, își ascundea durerea în inimă.

Zece, douăzeci de ani au trecut. Au trecut așa de repede. Așa de grei, ca și tor-

lura unui vis urît, Treizeci de ani — fără atingerea unei mâini prietenoase, fără a fi înțeles și fără bună voință. În timpul acesta prin ținuturile, cari prebigeau de dorinți de revoltă și de crime, o mirare se răspândea tot mai tare. Se ducea vestea despre un În-vățător, care ajuta pe cei ce sufereau tru-pește și sufletește, care aducea fericirea celor uitaji de oameni. Dar tânărul hoț, care nu mai era tânăr, n'avea de unde auzi această veste. Flămând, setos, plin de frică, poate că n'ar fi crezut ceea ce i-ar fi spus alții,

În timpul acesta, viziunea unui grajd și a unui prinț îngenunchiat era departe. Amintirea mamei și a Copilului slăbise deasemenea în mintea sa, în timpul ce mergea din ușă în ușă căutând de lucru, și silindu-se să fie crezut, întrebând mereu și mereu îndepărtându-se cu lacrimile disperării în ochii îndurerați.

Nu mai putea răbda — mereu, mereu alungat. Un om trebuie să mănânce. Săptămâni și luni întregi rătăcea fără rost. Și tânărul hoț, răpus de foame, intră într'un târg și își întinse mâinile lui murdare, cerșind pomană. Dacă ei l-ar fi ascultat. Dacă omul cu punga plină, care îi alârna la șold, i-ar fi răspuns cel puțin cu bunăvoință. Poate că mâna îmbrăcată în mătăasă care l-a îmbrâncit a adus uitarea totală în min-

tea obosită a tânărului hoț. Poate că rânjetul lui batjocoritor, care i se răspândea pe față, a făcut pe tânărul hoț să se ia după dânsul când părăsi târgul. Făcea acest lucru numai din cauza foamei care-l roadea? Cine știe.

Omul cu punga, pe care tânărul hoț, o cântărea din ochi, părăsi târgul ca un om care nu se grăbește. Tânărul hoț, urmărindu-l de aproape, vedea totul în jurul său printr'o ceață roșie în care se mișca trupul bogatului. Copacii, casele, totul se învârtea în jurul lui, ca niște fantome, într'un joc ciudat. Omul cu punga plină îl îmbrâncise și lui îi era foame. Nu mâncase de mult și ispita de a fura învinsese. Urmărea pe bogătaș prin străzile îmbâcsite de fum, cu mâinile murdare la spate.

La o cotitură a drumului, îl atăcă. Ridică mâna fără putere asupra omului și... „Mi-e foame“ zise el. Numai atât.

Omul era gras. Se opri cu picioarele deschirte, uitându-se la hoț. Și vorba pe care o scoase, în timp ce-și puse mâna ușuroasă peste pungă — fu scârboasă.

Din nou copacii începură să se miște. Din nou vedea totul în roșu. Ca un om care visează, — poate că visa și el, — se opri. Și căutând repede în praful de pe drum, simți cu degetele sale înfrigate o piatră

netedă. Piatra era greu de ridicat, dar deveni mai ușoară când bogatul începu să râdă mulțumit de sfârșitul lui. Însă încetă de a râde când piatra fu izbită pe neașteptate în fața lui crudă și nepăsătoare.

Atunci din nou lumea se făcu clară în fața hoțului. Ceața roșiatică a dispărut. Poate că țipetele lumii îl aduseseră la realitate.

Dar, hoțului, cu mâna în punga cu bani, nu-i păsa de aceea lume mitocană. Abea târziu simți mâna neplăcută a soldatului înfiptă în umărul lui uscat. Abia atunci încercă — prea târziu — să-și amintească.

Și așa fu osândit să fie răstignit. Așa pedepsea legea penală — tâlhăriile și crimele, — legea făcută de lume cinstită, care nu ia întotdeauna în considerare faptul că acel om fusese înebunit de foame. Și tânărul hoț, ascultând hotărârea cu capul plecat, nu ceru îndurare. Poate că în viață găsisese prea puțină îndurare, sau poate, fiindcă moartea în momentul acela îi părea mult mai îndurătoare decât viața. Îl duseră legat cu o curea de piele, la închisoare. Și cum mergea într-o liniște curioasă, pentru unul care fusese condamnat, la executare, tânărul hoț auzi strigătul unui grup de oameni dincolo de zidul închisoarei. Strigătul era grosolan, înveninat și furios. Se gândea, dacă nu cumva strigătul era pentru el. Dar unul din

soldați văzând nedumerirea ce se ivise pe față, spuse răsând: „Nu e pentru tine, strigă mulțimea. Tu ești deja uitat, ci pentru „Rege — pentru Regele Iudeilor“.

Tânărul hoț nu auzise despre așa ceva. „Regele Iudeilor“, era un cuvânt, care însemna foarte puțin pentru el. Numai odată avusese de gând să ajungă la el — când intrase într'un oraș luminos și curat, în urmărirea unei caravane princiare. Tânărul hoț își închisese ochii repede. Nu fiindcă-i era frică, ci fiindcă era obosit. După puțin timp, soldații îl lăsară singur. Toată noaptea stătu pe jumătate ațipit în celula lui, spre mirarea celorlalți — căci erau și alții întemnițați, — toți se mirau și se întrebau ce fel de hoț poate fi, că privește moartea cu atâta seninătate.

După toate aparențele se vedea că o așteaptă cu seninătate. A doua zi — chiar după ce l-au ținut cu piroane pe cruce, pe un deal din fața cetății, n'a scos nici un gemet. În copilărie fusese învățat să supoarte chinuri fără murmur. Auzise despre răstignire și despre chinurile ei, pe când era un copilăș fraged în pustiu. Ideea nu era nouă. Și acum cu toate că oamenii îl bătuseră, era tot stoic. Nu strigă tare nici la ultima lovitură. Era ceva aproape mândru și în felul acesta își plecase capul.

Pe vârful dealurilor erau trei cruci. Trei cruci ieșiseră din strigătul mulțimei, pentru a sta ca niște siluete pe cerul întunecat. Fiecare dintre ele era aducătoare de suferinți. Puțin mai departe de tânărul hoț atârna un alt hoț, un tovarăș foarte rău, care dădu drumul unui torent de blestem. Și pe cruce între ei doi, era pironit un Om cu fața palidă, fină și simțitoare. Un Om, care purta pe capul lui o coroană făcută din spini foarte ghimpoși. Tânărul hoț simți un fel de milă cu atât mai mult, cu cât observă că sângele curgea din belșug, din rănilor făcute de ghimpi.

În fața crucii din mijloc era o zarvă mare. Bărbați și femei plângeau și soldații se luptau să se stăpânească pe ei însuși, dar o curioasă slăbăciune cuprinse capul și mintea tânărului hoț. Și nu asculta cele ce se ziceau în jur, până ce deodată omul de pe crucea din mijloc începu să vorbească. Și vocea Sa fu așa de dulce, așa de mișcătoare, mai mult, cu o nuanță de iubire cerească, pe care tânărul hoț cu greu o putea auzi. Să audă, deși simțurile lui erau sfârșite și membrele încărcate cu suferință.

Cuvintele pe cari le-a rostit Omul de pe cruce? Ele au fost simple cuvinte — cuvintele pe cari, zădarnic ar încerca un tâlhar să le înțeleagă.

„Tată“ zisese Omul și în vocea Lui minunată suna par'că tonul adânc și pătrunzător a unui harmoniu.

„Tată, iartă-i că nu știu ce fac“.

Tânărul hoț, care asculta, prinse repede înțelesul.

Acest Om, răstignit așa cum e, cere iertare pentru călăii Săi de rând. Spusese, că ei, — gloata, -- nu știuseră ce fac. Poate că în cele din urmă, aceasta a fost răspunsul.

Oamenii când sunt neprietenoși, poate sunt fiindcă nu se înțeleg. Poate atunci când fac rău, îl fac fără să-și dea seama. „De sigur“, își zicea tânărul hoț, „dacă s'ar fi uitat ei în inima mea, anii n'ar fi așa de grei. De sigur, dacă ar fi putut cunoaște sufletul meu zdrobit, l-ar fi crezut și l-ar fi ajutat. Ar fi primit bucuros darul pe care încercasem să-l aduc unui copilăș plâpând. Darul unei vieți curate!

Celălalt hoț, de pe crucea lui, vorbea cu un ton de dispreț și de ură.

„Dacă ești Hristos“, zicea el, „scapă-te pe tine și pe noi“.

Se numește Hristos. Nume necunoscut tânărului hoț. Și pe neașteptate a observat că începe să-l vorbească. Să vorbească vorbe de batjocură pentru tâlharul care-l insultase. Să vorbească cu o voce surprinzătoare și puternică. Și în timp ce vorbea

se întorsese, cu ultimile puteri, pentru a privi pe Omul de lângă sine. Atunci văzu niște cuvinte scrise în trei limbi deasupra capului Său, pe cruce. Și el ceti: „Regele Iudeilor“. Un Rege? Deodată tânărul hoț își aduse aminte de cuvintele pe cari le auzise din gura soldatului cu o zi înainte, pe când auziseră strigăte puternice, de revoltă, dincolo de zidurile închisorii. Mai mult, văzuse o cărare scaldată într'o lumină curioasă și glorioasă — o lumină care ademenește adinioară pe un tânăr dealungul pustiului.

Amintirea acestei cărări care-l condusesese mereu spre un Rege, îi dădu ultimul curaj. Mai vorbi odată dar încetișor:

„Doamne“ zise el pe șoptite și întrerupt „Doamne“ oh, fiecare cuvânt îl costa o mare trudă. Dar continuă; „Pomenește-mă și pe mine când vei fi în Impărăția Ta“

Omul de pe cruce din mijloc își întoarse privirea până când ochii Lui se întâlniră cu ochii tânărului hoț și din această privire înțelese că în sfârșit — la urmă de tot — găsisse pe Cineva, care să-l privească cu prietenie și credință. În timp ce Omul îi răspundea, tânărul hoț, observă că aude cuvinte de asigurare binecuvântată. Din nou i se păru că e tânăr, puternic și liber. Un

copil, stând la lumina unei stele, gândindu-se la lucruri minunate.

Cândva, așa cum ținea ochii închiși, tânărului hoț, i se păru că vede un grajd și un Copilaș stând în brațele mamei sale. Și, oh, deodată sufletul lui se cutremură. Pentru că ceva din căldura privirii Omului era ca o stea.

Cineva, uitându-se — văzu — cu o minune plină de nedumerire, pe buzele tânărului hoț, un zâmbet..

BCU Cluj / Central University Library Cluj

CUVÂNTUL PIERDUT.

de **Henric van Dyke**

SĂRĂCIA LUI HERMAS.

„Vino jos, Hermas, vino jos! A trecut noaptea. Trebuie să te scoli. Astăzi s'a născut Hristos. Grăbește-te vino jos!”

Un grup de tineri stăteau pe o stradă din Antiohia, în răcoarea dimineții, acum cincisprezece sute de ani. Erau niște candidați ce nu demult sfârșiseră un curs de doi ani pentru predicatori la bisericile creștine. Au venit să ia cu ei pe tovarășul lor, Hermas.

Vocile lor răsunau vesele în aerul rece. Erau plini de acea bucurie pe care o simt tinerii când vin să scormonească pe unul dintre ei, care s'a scăpat adormit. În strigătul lor era o notă de triumf prietenesc, ca și când s'ar fi sculat fără să-și dea seama că au început aventura unei zile noi, înaintea camaradului lor.

Dar Hermas nu dormea. Se trezise cu noaptea în cap și pereții negrii ai locuinței sale murdare formau o închisoare pentru

inima sa fără odihnă. O greutate și o nemulțumire adâncă îi apăsau sufletul, și zadarnic încerca să iasă de sub stăpânirea gândurilor.

Tinerii simt un fel de tristețe pe care ce bătrâni n'o pot înțelege și pe care ei o cred neadevărată și fără rost. Cu toate acestea, ea e adesea mult mai grea și mai apăsătoare de cât tristețea vârstei înaintate. Ea cuprinde mușcătura urii, durerea convingerii prea timpurii că lumea e rea, și simțul că viața le-ar putea deveni prea curând o ruină. Poate că ea cuprinde puțin adevăr; cu toate acestea aduce o mare oboseală și desnădejde, fiindcă acela care e sub stăpânirea ei, simte clar că e un lucru nenatural și lipsit de orice rațiune, a fi despărțit de bucuria tovarășilor săi și a fi obosit de viață înainte de a începe s'o trăiești cu adevărat.

Hermas căzuse într'o adevărată prăpastie a acestei mile față de sine însuși. Nu se mai simțea în armonie cu nimic din ceea ce-l înconjură. Se gândise, peste noapte, la tot ce a lăsat în urma sa; la casa bogatului său tată, a păgânului Demetrius, atunci când s'a hotărât să intre în rândul creștinilor. Sunt numai doi ani de când fusese unul dintre cei mai bogați fineri din Antiohia. Acum era unui dintre cei mai săraci, și ceea ce e mai rău, e că deși făcuse alegerea

aceasta de bună voie și cu un fel de înflăcărare era deja nemulțumit cu ea.

Noua viață nu i se părea mai fericită decât cea veche. Se simțea sătul de veghieri și de posturi, sătul de studii și de pocăinți, sătul de rugăciuni și de predici. I se părea că e un sclav strâns în teascul de struguri. Simțea că va trebui să se descurce cumva. Se vedea legat de onoare, de conștiință, de simțul față de datorie. Știa că nu se va putea înapoia la vechea și nepăsătoarea viață păgână; pentru că ceva s'a transformat în el și acel ceva îi făcea întoarcerea cu nepuțință. Fără îndoială, găsise adevărata religie, dar o găsise numai ca o sarcină, ca o greutate, bucuria și pacea ei, n'a primit-o încă.

Se simțea înșelat și jefuit. Stătea pe patul său tare și aștepta fără speranță zorile unei noi zile goale. Capul i se ridică cu greu la strigătele prietenilor săi.

„Vino jos, Hermas, leneșule! Vino jos! Astăzi e Crăciunul. Scoală-te și te bucură împreună cu noi!”

„Vin îndată”, răspunse el cu nepăsare, „aveți numai puțină răbdare. Sunt treaz dela miezul nopții și aștept revărsatul zilei”.

„Il auziți!” ziseră prietenii unul către altul. „Cum ne face pe toți de rușine! El e mult mai îngrijorat, mult mai înflăcărat de cât ori care dintre noi. Invățătorul nostru,

Presbiterul Ioan, poate într'adevăr fi mândru de el. Hermas e cel mai bun student din clasa noastră. Când a fost botezat, biserica a primit un membru strașnic".

În timp ce vorbeau, ușa se deschise și Hermas apărură. Figura lui era dintre acelea cari se fac băgate în seamă în ori ce societate — înalt, lat în spate, drept, cu un cap pe care îl ținea cu mândrie pe coloana sigură a gâtului. El reprezintă tipul tinerilor voinici și deștepți, așa cum se găsesc în fiecare secol prin gloata ordinară, ca pentru a ne arăta cum trebuie să fie floarea rasei umane. Dar lumina din ochii săi de un albastru închis, era întunecată și nesigură; obrajii săi netezi erau mai slabi decât cum ar fi trebuit să fie la douăzeci de ani; iar în jurul gurii avea linii aplecate în jos, care arătau dorinți nesatisfăcute și ambiții înăbușite. Iși întâmpină prietenii cu gesturi măsurate — un salut unuia, un cuvânt altuia — și o luară împreună în jos pe strada râpoasă.

Sus, tainica revărsare a zilei schimbă încet înfățișarea cerului. Perdeaua întunecului se ridică ușor în sus dealungul orizontului. Crestele dințate ale muntelui Silpius se înconjurară de o lumină palidă roșcată. În centrul bolții cerești câteva stele mai mari licăreau încă nepăsătoare. Marea cetate, în

majoritate păgână, era mai mult de jumătate adormită. Dar mulțimea creștinilor, îmbrăcați în alb și purtând în mâini torțe aprinse, se grăbeau spre Basilica lui Constantin, pentru a sărbători o nouă zi de naștere a Mântuitorului lor.

Clădirea vastă și simplă fu repede plină și cei de curând convertiți, care n'aveau voie să stea printre cei botezați, cu greu puteau sta în locul rezervat pentru ei, între primii doi stâlpi, chiar lângă prag. Ei erau mereu înghesuți și îmbrânșiți de cei dela ușă.

„Dacă nu vă supărați, amici, locul nostru este înaintea voastră. Sunteți buni să ne lăsați să trecem? Mulțumim“.

Ci o atingere, colo un salut prietenesc; puțină răbdare, puțină stăruință și în cele din urmă fură la locul lor. Hermas era mai înalt decât tovarășii săi; el putea privi ușor peste capetele lor, la marea albă de oameni răspândiți pe afară printre colonne sub umbra acoperișului înalt, așa cum un curent al mării s'ar întinde într'o zi liniștită în peștera cu stâlpi a lui Staffa. Lumina câtorva făclii arunca, tremurând, raze șovăitoare asupra mulțimii. La capătul privești era un cerc înconjurat de o lumină mai clară și mai puternică. Hermas putea vedea pe păstor în scaunul său înalt, înconjurat de presbiteri, de cetitorii Scripturii,

de Sfânta Masă, și de masa pentru daruri așezată în mijlocul bisericii.

Chemarea la rugăciune sună prelung. Mii de mâini se ridicară voioase în aer, ca o mare, care se ridică în valuri de crini, și „Amin“-ul fu ca murmurul valurilor ei nenumărate, într'un loc răsunător.

Atunci cântarea începu, condusă de corul sutelor de femei instruite, — cor înființat în Antiohia de către pastorul Pavel. Slab la început, muzica își croia drumul după cum mulțimea își unea glasul într'o cadență ruptă și nesigură, asemenea amestecului valurilor reunite în același ritm și armonie. Deodată aceste valuri ale cântării se ridicară, îndulcindu-se din timp în timp, după cum variau răspunsurile date de bărbați ori de femei.

Hermas repetase adesea aceste cântări. Dar astăzi inima lui era piatră care nu putea fi mișcată. Valul lor trecea încoace și încolo peste ea zadarnic.

Privind, din locul său de lângă piciorul stâlpului, Hermas văzu pe un om stând departe în frumoasa haină. Mic și slab, distrus de boală, cu părul cărunt înainte de timp, cu obraji palizi și cu fruntea brăzdată, el părea la început un om fără nici o importanță o trestie bătută de vânt. Dar ochii lui pătrunzători, adânci, aveau o expresie,

atunci când aduna în ei toate privirile mulțimii, care te făcea să uiți înfățișarea lui și să-i simți puterea profeției. Hermas știa foarte bine cine era: omul care l-a făcut pe el însuși să-și lase casa părintească, învățătorul care l-a instruit ca pe un copil al credinței creștine, călăuza și îndrumătorul sufletului său — Ioan din Antiohia, al cărui renume a umplut cetatea și a început să pătrundă în toată Asia, și care era numit deja Chrisostom, predicatorul cu gura de aur.

Hermas simțise de multe ori farmecul elocvenței sale; iar astăzi, pe când vocea puternică vibra în tăcerea mormântală, și pe când propozițiunile înaintau, devenind tot mai pline și mai convingătoare, încărcate cu retorică scumpă și cu comori de cuvinte simple, deschizând inimile oamenilor cu un farmec irezistibil, tânărul își dete seama că predicatorul nu fusese niciodată așa de convingător, așa de inspirat.

El mânuia marea adunare, așa cum un artist își mânuiește instrumentul. Ii muștră pentru păcatele lor, și ei tremură. Le amintea suferințele și ei plânsură. Le vorbia despre luptele și biruințele credinței lor, și ei izbucniră în aplauze tunătoare. Ii luă într-o liniște plină de evlavie și îi conduse blând cu magii dela Răsărit, spre umilul loc de naștere al lui Isus.

„Fă și tu asemenea lor: părăsește pe poporul evreu, cetatea neliniștită, pe tiranul setos de sânge, pompa lumii, și grăbește-te spre Betleem, căminul dulce al pâinei spirituale. Pentru că deși ești numai un păstor, și te apropii, tu poți vedea pe Copilaș într'un han. Deși ești un rege, și nu te apropii, haina ta de purpură nu-ți folosește la nimic. Iar dacă ești un mag, un om înțelept, aceasta nu trebuie să fie o piedecă pentru tine. Ci lasă ca apropierea ta să fie pentru a onora și a adora cu o bucurie înfrigurată, pe Fiul lui Dumnezeu, al cărui nume să fie slăvit în ziua Sa de naștere, și în veci de veci“

Sufletul lui Hermas nu putu răspunde acestui cântec muzical. Coarda inimii sale rămase liniștită și mută. El nu era nici păstor, nici rege, nici mag; ci numai un tânăr nemulțumit, nefericit și apăsător de întrebări lipsite de răspunsuri. El nu se putea uni cu înflăcăratul predicator și cu fericiții ascultători. La înțelegerea armonioasă dintre ei, el nu putea lua parte. Să fi fost oare fiindcă părăsise luxul părintesc pentru o vieță de sărăcie și strămătorare? Și cu ce fusese răsplătit?

Rugăciunile plăcute cu care convertiții fură binecuvântați și trimiși înaintea Domnului sunau fals în urechile lui. Niciodată nu se simțise mai în întregime singur ca în

această gloată ce se ruga. Plecă împreună cu tovarășii săi, ca unul care pleacă dela un banchet, unde toți, afară de el, s'au ospătat bine.

„Adio, Hermas“, strigară ei când se pespărțiră la poartă. Dar el nu se uită înapoi, nici nu-și ridică mâna. Se simțea deja singur cu inima sa.

Când intră pe largul bulevard al Colonadelor, soarele atinse deja dealurile dela Răsărit și lumina roșietică strălucea pe pavajul de marmoră cărmăzie. Dar Hermas: întoarse spatele dimineții strălucitoare și plecă în urma umbrei sale.

Strada începu să mișune de lumea împetriștată a unui oraș mare: vagabonzi, scamatori, dansatori și muzicanți, colorau tineretea în trăsurile lor. Populație păgână a Antiohiei — fără grijă, iubitoare — se pregătea să serbeze Saturnalia. Dar la toate acestea Hermas renunțase. El își croi drum prin tumultul acesta, greoiu, ca un înnotător obosit după înfruntarea unui curent potrivnic.

La colțul străzii, acolo unde bulevardul Colonadelor se încrucișă cu aceea a Conducătorilor de Cămile, un povestitor adunase un cerc de ascultători în jurul lui. Era aceeași poveste de iubire și aventură pe care o auzise mai multe generații; dar orice în-

chipuire a ascultătorilor îi dădea un nou înțeles și spiritul de improvizație al povestitorului le deștepta atenția și le scotea hohote de râs.

O tânără blondină dela marginea mulțimei se întoarse spre Hermas și îi zâmbi în față. Iși întinse mâna și-l apucă de mânecă.

„Stai” zise ea, „și râde puțin cu noi. Eu te cunosc — ești fiul lui Demetrius. Tu trebuie să ai saci întregi de aur. De ce te uiți atât de încrunțat. Dragostea trăiește încă”.

Hermas îi îndepărtă mâna, dar nu fără puțină delicatețe.

„Nu știu ce vrei să zici”, răspunse el. „Te înșeli. Eu sunt mai sărac decât tine”. Dar, în timp ce mergea mai departe, simțea atingerea caldă a degetelor ei, pe braț, prin haină. I se părea că fata îl trăsesese de inimă.

Ieși prin poarta de Apus, pe sub heruvimii de aur pe care împăratul Titus i-a furat dela Templul ruinat din Ierusalim, și i-a fixat pe arcul de triumf. Se întoarse spre stânga și urcă la deal pe drumul ce dulea la Păduricea lui Daphne.

Nicăiri în lume nu se găsește un drum mai frumos ca acesta. El se întinde pe o distanță de 8 km., pe lângă poalele munților, pe lângă grădini și vile, pe lângă plantații de mirt și duzi, cu o priveliște sălba-

tecă deasupra văii lui Orontes și a îndepărtatei mări strălucitoare.

Cea mai bogată dintre locuințe era Casa cu stâlpii de aur, palatul lui Demetrius. Acesta își dobândise favoarea apostatului împărat Iulian, a cărui încercare zadarnică de a restaura cultul zeilor, acum douăzeci de ani, deschisese un drum ușor spre bogăție și putere tutu: or celor cari își băteau joc și erau contra creștinismului. Demetrius nu era un sincer fanatic, așa cum era stăpânul său regal; dar disprețul său era destul de mare pentru noua religie, pentru a deveni un favorit al Curții, unde vechea religie era la modă. Politica sa a fost răsplătită din belșug, și un fel curios de recunoștință îl lega de împărat. El era mândru de a fi numit „prietenu lui Iulian“, și când fiul său se alătură Creștinismului și mărturisii pe Dumnezeu nevăzut, el privi lucrul acesta ca o insultă adusă succesorului său. De aceea își alungă copilul și îl desmoșteni.

Poarta strălucitoare a casei înalte și mândre, și grădina ordonată, plină de flori iernatice, i se părea dintr'odată că își bate joc și cheamă pe tânărul alungat, care se mișca cu greu pe drumul prăfuit. „Acesta e dreptul tău de naștere“ îi șopteau trandafirii agățători de pe poartă; și poarta închisă de bronz sculptat zicea: „Ai pierdut toate acestea pentru un gând — pentru un vis.“

O PIERDERE DE CRACIUN

Hermas găsi Păduricea lui Daphine cu totul goală. În valea aceasta încântătoare nu era nici un sgomot, doar acela al zefirilor ce se alungau unul pe altul prin tufişurile de laur, şi murmurul nenumăratelor pâraie. Cărrile ascunse şi fântânile dărăpănate aminteau zilele şi nopţile de plăcer, gingaşe pe care păduricea a fost nevoită să le privească adesea. La picioarele celebrei stânci încoronată cu ruinele templului lui Apollo, care a fost distrus în mod tainic de foc chiar după ce Julian l-a reparat şi sfinţit, Hermas se aşeză jos lângă izvorul uui pâraiaş, şi se lăsă pradă necazului său.

„Ce frumoasă ar fi lumea, ce uşor, ce voios s'ar putea trăi fără de religie! Aceste întrebări despre lucruri nevăzute, poate despre lucruri ireale, aceste înfrânări, îndatoriri şi sacrificii — dacă m'aş putea descătuşa de ele, de toate, dacă le-aş putea uita

pe toate, atunci mi-aș putea trăi viața așa cum mi-ar plăcea și aș fi fericit.“

„De ce nu?“ zise o voce liniștită din spatele său.

Se 'ntoarse și văzu un bătrân cu barbă lungă și cu o manta perpelită pe umeri — haină purtată de filosofii păgâni — stând îndărătul lui și zâmbind straniu.

„Cum se face că răspunzi la ceea ce n'am rostit?“ zise Hermas, „și cine ești de mă onorezi cu tovărășia ta?“

„Iartă-mi conturbarea“, răspunse străinul, „nu o fac spre răul tău. Un interes prietenesc, e tot așa de bun ca și o introducere.“

„Dar cărei împrejurări excepționale îi dătezi acest interes?“

„Feței tale“, zise bătrânul cu o înclinare curtenitoare. „Poate și faptului că eu sun cel mai bătrân locuitor al acestui loc, și mi se pare că toți vizitatorii sunt oaspeții me într'un înțeles oarecare.“

„Tu ești deci, unul dintre păzitorii păduriceii? Și te-ai lăsat de curățitul copacilor pentru a-ți lua o vacanță de filosof?“

„Nu e chiar așa. Haina filosofiei e o simplă înclinație, trebuie s'o mărturisesc. Mă gândesc puțin la ea. Ocupația mea e să îngrijesc altarele. De fapt eu sunt acel preot singuratec al lui Apollo, pe care împăratul Julian l-a găsit aici când a venit să reinvie

idolatria păduriceii, acum douăzeci de ani
Ai auzit despre întâmplarea aceasta?”

„Da,“ zise Hermas, începând să devină curios, „întreaga cetate trebuie să fi auzit despre ea, pentru că și până astăzi este amintită. Dar e adevărat că, ați întrebuințat un sacrificiu curios pentru restaurarea templului lui Apollo?”

„Vorbești despre găște? De fapt, poate n'a fost exact ceea ce așteptase împăratul. Dar a fost tot ce am avut și nu cred că a fost ceva nepotrivit. Tu trebuie să fii de aceeași părere cu mine dacă ești creștin, așa cum te arată îmbrăcămintea“.

„Vorbești cu prea multă ușurință în calitate de preot al lui Apollo“.

„Oh, cât despre aceasta, eu nu sunt un bigot. Preoția este o profesiune ca și ori care alta, numele lui Apollo este tot așa de bun ca și ori care altul. Câte altare crezi că se află în această pădure?”

„Nu știu“.

„Chiar douăzeci și patru, cuprinzând și pe cel al martirului Babylos, a cărui capelă ruinită o vezi chiar înaintea noastră. În viața mea am avut de-aface cu cele mai multe dintre ele. Altarele sunt vremelnice. Au nevoie de îngrijitori un timp oarecare. Dar lucrurile cari mă interesează pe mine, este viața umană care se desfășoară în ju-

rul lor. Jocul acesta se repetă de secole. El se joacă încă cu multă plăcere în plimbările de noapte ale serilor de vară. Crede-mă pe mine, pentru că eu știu. Daphne și Apollo au fost umbre. Dar fetițele provocatoare și amatori harnici, muzica și dansul, acestea sunt realitățile. Vieța e un joc și lumea îl joacă cu plăcere. Dar tu? Infățișarea ta e prea tristă pentru cineva care e așa de tânăr și frumos. Vrei să fii păgubaș în acest joc?”

Cuvintele și tonul vorbitorului se potriveau cu starea sufletească a lui Hermas, ca și cheia în broască. Iși deschise inima acestui bătrân și îi povesti istoria vieții sale: îi vorbi despre copilăria petrecută în luxul din casa părintească, despre chemarea puternică ce îl îndemnase s'o părăsească, după ce auzise predicile lui Ioan despre noua religie, despre nemulțumirea de acum, despre desgustul său față de sărăcie, despre sila ce-o simte față de rugăciune.

„Și astăzi”, zise el, „m'am gândit că poate sunt nebun. Vieța mi-e tot atât de goală și de pustie, ca locuința unui pustnic. Nu e nimic în ea, decât un vis, o cunoștință vagă despre Dumnezeu, care nu mă mai îndestulează”.

Zâmbetul straniu se întindea tot mai mult pe fața tovarășului său. „Atunci ești gata”;

ii spuse el, „să te lapezi de noua fa religie și să te întorci la aceea a tatălui tău?”

„Nu, nu renunț la nimic, nu primesc nimic. Nu vreau să mă mai gândesc la așa ceva. Singura mea dorință e să trăiesc”.

„E o dorință foarte naturală, și cred că vei ajunge s'o vezi înfăptuită. Intr'adevăr pot să-ți spun că sunt în stare să te ajut. Crezi în magie?”

„Chiar acum îți spusei că nu știu dacă mai cred în ceva. Aceasta nu e ziua în care aş putea încerca să-mi mărturisesc credința. Cred în ceea ce văd. Doresc ceea ce-mi poate procura plăceri”.

„Bine”, zise bătrânul, „ai un aer tainic,” în timp ce rupse o frunză de laur și o udă în apa izvorului. „Să alungăm credința fără rost. Eu o iubesc tot atât de puțin ca și tine. Știi, aceasta e o fântână castaliană. Impăratul Adrian și-a cetit odată norocul aci de pe o frunză. Deja s'a făcut galbenă. Ce crezi că înseamnă asta?”

„Bogăție”, zise Hermas, râzând, în timp ce se uita la îmbrăcămintea lui sărăcăcioasă.

„Și aici pe coadă este o umflătură, ce pare a un boboc de floare. Ce înseamnă asta?”

„Plăcere”, răspunse Hermas cu amărăciune.

„Iar aici pe suprafața ei văd o ghirlandă. Ce se spune că arată aceasta?”

„Ceea ce vrei”, zise Hermas, abea ascunzându-și tulburarea. „Să presupunem că arată succes și renume?”

„Da”, zise străinul, „așa scrie aici. Îți promit tot ce ai cetit pe frunză. Dar mi se pare că nu prea crezi în promisiunea mea. Însă eu n'am obiceiul să cer încrederea celor pe cari îi servesc. N'am nevoie de condiții așa de mari! Ceea ce-ți cer eu, e un singur lucru. Astăzi e sărbătoarea pe care voi creștinii o numiți Crăciunul, ați luat obiceiul păgân de a schimba daruri. Deci, dacă eu îți dau unul, trebuie să-mi dai și mie unul deasemenea. Îți cer un lucru mic, un lucru de care într'adevăr te poți despărți ușor: un singur cuvânt — numele Acelui căruia obișnuiești să te închini — numele lui Isus. Lasă-mă să scot acest cuvânt, împreună cu tot ce se leagă de el, din viața ta, așa încât să nu-l mai poți auzi, și să nu-l mai poți rosti. Vei fi bogat fără de el. Îți promit totul, și numai atât îți cer în schimb. Te învoiești?”

„Da, mă învoiesc”, zise Hermas, batjocoritor. „Dacă îți poți lua prețul — un cuvânt îți poți păstra și promisiunea — un vis”.

Străinul trecu ușor frunza lungă, rece și umedă peste ochii tânărului. Un fior rece, ca un sloiu de ghiață îi trecu prin tot corpul. Toți nervii îi amorțiră.

Atunci i se păru că toată durerea îl părăsi. O lăncezeală dulce îi străbătu prin vine și căzu într'un somn adânc.

PLECÂND FĂRĂ ADIO.

Există un somn așa de adânc încât distruge ideea de timp. E ca un fragment din veșnicie. Subt repaosul lui odihnitor, o zi îți se pare lungă cât o sută de ani, și o sută de ani îți se pare cât o zi.

Intr'un astfel de somn a căzut Hērmas în păduricea lui Daphne. Un timp nemăsurat, un interval al vieții așa de întunecat și de gol încât nu-și putea da seama dacă a fost lung, sau scurt, trecuse, pânăce simțurile i se desmorțiră din nou. Soarele care apunea, arunca săgeți de aur peste frunzele lucioase de laur. Se sculă, își întinse brațele și apucă o rămurică scuturând-o, pentru a se încredința că într'adevăr era treaz. Apoi, se grăbi spre Antiohia, ușor, de par'că plutea în aer.

Pământul părea că-i sboară subt picioare. Nu știa cum, dar simțea că viața i se schimbă. Ceva care nu-i aparținuse plecase dela el; se reîntorsese la vechiul lui fel de a fi.

I se părea că ceva s'a întâmplat cu el, și că îl așteaptă ceva. Era un om nou, totuși familiar lui însuși — ca și când ar fi jucat un joc obositor, iar acum se reîntorcea la starea sa normală. Se simțea ușor și liber, fără grijă, fără îndoială și fără frică.

Când se apropie de casa tatălui său, văzu o învălmășeală de servitori în tindă, și bătrânul administrator alergă în calea lui până la poartă.

„Domnule, v'am căutat pretutindeni. Stăpânul e pe patul de moarte și a trimis după dumneavoastră. Dela ceasul al șaselea vă strigă numele neconținut. Veniți la el repede, domnule, căci mi-e teamă că timpul e scurt“.

Hermas intră în casă, fără șovăială, nimic nu-l mai mira în acea zi.

Tatăl zăcea pe patul său de fildeș, din sala vastă, cu fața suptă și cu privirea neliniștită, bătând fără încetare cu degetele lui uscate pe învelitoarea de mătase.

„Fiul meu!“ murmură el, „Hermas, fiul meu! Bine-ai făcut că te-ai reîntors la mine. Te-am alungat. Am făcut rău că te-am dat afară. Să nu mă mai părăsești niciodată. Tu ești fiul meu, moștenitorul meu. Am schimbat totul. Hermas, fiul meu, vino mai aproape — mai aproape de mine. Ia-mi mâna, fiul meu!“

Tânărul se supuse, și îngenunchind lângă pat, îi luă degetele reci și tremurânde în mână sa puternică și caldă.

„Hermaș, viața e trecătoare — fie ea lungă, bogată și fericită, trecutul sboară și nu-l pot reține. Am avut o religie, am făcut o politică bună, — Iulian mi-a fost prieten. Dar acum el e plecat — unde? Sufletul meu e gol — ca niciodată — și întunecat. Mi-e frică. Dar tu cunoști ceva mai bun. Tu ai găsit ceva pentru care ți-ai fi dat bucuros viața, — iar ceea ce ai îndurat a fost cam același lucru — și totuși erai fericit. Ce ai găsit tu? Iată îți dau tot ce am. Te-am iertat. Iartă-mă și tu. Și spune-mi ce-ai găsit? Secretul tău — credința ta spune-mi-o și mie înainte de plecare“.

Azul acestei cuvântări întretăiat și plin de compătimire și iubire îi aduse tânărului un nod în gât. Vocea îi tremură puțin atunci când răspunse cu patimă:

„Tată, n'am pentru ce să te iert. Sunt fiul tău, îți voi spune cu plăcere tot ceea ce știu. Îți voi da secretul credinței mele. Tată, trebuie să crezi cu toată inima, cu tot sufletul, și cu toată puterea în...“

Unde era cuvântul — cuvântul pe care-l întrebuițase zi și noapte, cuvântul care însemnase pentru el mai mult decât își închipuise el?

Il căută pe dibuite în intunerecul din mintea sa. Odată crezu că e gata să pună mâna pe el, dar îl scăpă. Cineva i-l luă par'că pe dinainte Toate îi apăreau clare înaintea ochilor: groaza în fața morții, sufletul pustiu care-i cerea ajutor prin ochii tatălui său. Dar în singurul loc de unde i-ar fi putut veni ajutor, nu găsea nimic, numai un spațiu gol. Cuvântul speranței a dispărut. Il caută orbește și cu o grabă disperată.

„Tată, așteaptă! Am uitat ceva — mi-a dispărut din minte. Am să-l găsesc îndată. Acolo e speranța — îți spun numai decît — or, așteaptă!“

Mâna uscată îl strângea ca într'un clește. Ochiul sticloș se deschisese și mai tare.

„Spune-mi“, șopti bătrânul; „spune-mi repede, pentru că trebuie să plec“.

Vocea i se înneacă într'un horcăit surd. Degetele se mai închisese odată, apoi rămăseră nemișcate. Lumina din ochi i se stinse.

Hermas, stăpânul Casei cu stâlpii de Aur, rămăse, străjuind mortul.

„Mă, mă, mă, mă...“

„Nu mă, mă, mă, mă...“

„Mă, mă, mă, mă...“

„Mă, mă, mă, mă...“

„Mă, mă, mă, mă...“

„Mă, mă, mă, mă...“

„Mă, mă, mă, mă...“

JUBIREA IN CĂUTAREA UNUI CUVÂNT

Despărțirea de vechea viață era așa de absolută, ca și când ar fi fost tăiată cu cuțitul. O imagine vagă despre peștera unui pustnic, despre o locuință întunecoasă dintr'o stradă dosnică din Antiochia, despre o clasă plină de studenți sânguincioși, atât doar mai rămăsese în mintea lui Hermas. Un ecou surd al vocii lui Ioan, predicatorul, un sunet îndepărtat de cântare, murmurul mulțimei credincioșilor îi sunau deasemenea vag în urechi; dar toate acestea i se păreau ca și când s'ar fi întâmplat altcuiva, ceva despre care a cetit odinioară, dar al cărui înțeles l-a uitat.

Noua viață îi era plină de îndestulare, de liniște și de bogăție — prea bogată pentru a mai putea simți pierderea suferită. Sute de afaceri îi răpeau tot timpul, iar zilele alergau sprintene, de parcă erau înzestrate cu sandale înaripate.

Nimic neașteptat nu se întâmpla. Totul fusese gata și îl aștepta. Tot ce avea de făcut, era să continue lucrurile începute. Bogăția lui Demetrius era mult mai mare decât credea lumea. Avea ținuturi roditoare în Siria, dăruite de împărat, cariere de marmoră în Frigia, și păduri bogate în Cilicia; pivnițele vilei conțineau lăzi pline cu aur și argint; casa secretă din odaia stăpânului era plină cu pietre prețioase. Administratorii erau săngurincioși și credincioși. Servitorii casei mărețe se împăcară din nou la reîntoarcerea tânărului stăpân. Masa îi era plină de bunătați. Cununa plăcerilor îi era împletită în jurul capului, și paharul îi era deja plin cu viul amețitor al puterii.

University Library Cluj
Timpul doliului pentru tatăl său a fost într'un moment fericit, pentru că l-au oprit de a se amesteca în neînțelegerile și persecuțiile politice care căzură asupra Antiohiei după insulta adusă de gloată statuierilor imperiale în anul 387. Prietenii lui Demetrius persoane prudente și conservatoare, se adunară în jurul lui Hermas și îl declarară ca binevenit în mijlocul lor. Conducătorul lor era Libanius, sofistul, cel mai apropiat vecin, a cărui fată, Atena, fusese tovarășa de joc a copilăriei lui Hermas.

O lăsase fetiță mică. O găsea o fecioară frumoasă. Ce transformare poate fi mai fer-

mecătoare, mai încântătoare de cât aceasta? Să vezi trăsăturile nesigure ale copilăriei, devenite precise și simetrice, să descoperi în ștregărița de altădată, o fată matură, care te privește cu niște ochi serioși, liniștiți și senini, care n'a uitat încă trecutul, dar care e absolut conștientă de transformarea ei — asta înseamnă să privești minunea încarnată.

„Unde ai fost în acești doi ani?” îl întreabă Atena, pe când se plimbau împreună prin grădina de crini prin care se jucaseră adesea odinioară.

„În țara plictisitoare a viselor”, răspunse Hermas, „dar tu m'ai trezit și nu mă voi mai întoarce acolo niciodată”. Library Cluj

Să nu se creadă că dispariția neașteptată a lui Hermas dintre vechii lui tovarăși a putut rămâne mult timp neobservată. La început fusese taină. Timp de două, trei zile îi cuprinsese o neliniște, crezând că e pierdut. Dar câțiva intimi le-au explicat că din cauza credinței sale s'a dus în pustiu să trăiască în tovarășia Anahoreților. Însă vestea întoarcerii lui la Casa cu Stâlpii de Aur, și a noiei sale vieți ca stăpân, trecură repede în flecăreala cetății.

Atunci biserica fu cuprinsă de spaimă, de mâhnire și de părere de rău. Scrisori și soli fură trimiși lui Hermas. Ei îl deranjară

puțin, dar nu-l influențară cu nimic. I se părea, ca și când solii i-ar fi vorbit într-o limbă străină. Când citea scrisorile, găsea cuvinte șterse, ceea ce făcea conținutul de neînțeles.

Vechii tovarăși veneau să-i reproșeze pentru că i-a părăsit, să-l prevină de pericolul tăgăduirii credinței, să-l îndemne să se reîntoarcă. Toate acestea le auzea vag și fugitiv. Ei îi vorbeau ca și când ar fi înșelat, sau vătămat pe cineva; dar când ei spuneau numele obiectului ce-l neliniștea — al Aceluia pe care l-a părăsit și la care trebuie să se reîntoarcă — nu auzea nimic, în vorbirea lor se făcea mereu un gol — o tăcere. Era ca (și când arătătorul ceasului indică ora) dar clopotul n'o anunță. În cele din urmă, Hermas refuză să-i mai vadă.

Intr'o zi, Ioan, presbiterul, intră în atrium. Hermas stătea de vorbă cu Libanius și Atena în sala de banchet. Când vizita presbiterului fu anunțată, tânărul stăpân deslegă un colier de aur și diamante dela gâtul său și îl dete secretarului.

„Dă-l lui Ioan din Antiohia și spune-i că e un dar dela fostul său discipol. Să-l păstreze ca pe o amintire, sau să-l întrebuințeze pentru ajutorarea săracilor din cetate... Ii voi trimite întotdeauna tot ce va dori, dar e mai bine pentru noi amândoi să nu măș

mai vorbim împreună niciodată. Eu nu înțeleg ce spune. Nu m'am dus la templu, nici n'am adus sacrificii și nici n'am negat învățăturile sale. Le-am uitat, pur și simplu. Nu vreau să mă mai gândesc la asemenea lucruri. Ceea ce vreau eu, e să trăiesc. Un om fericit îi dorește toată fericirea și îi spune adio".

Dar Ioan lăsă colierul să-i cadă din mâini pe pardoseala de marmoră. „Spune-i stăpânului tău, că, cu toate acestea va veni timpul când vom vorbi din nou împreună”, zise el, pe când ieși trist din sală.

Iubirea dintre Hermas și Atena era ca un râuleț vesel care intrase dela lumină în tîmnericul unei peșteri, dar care ieșise din nou la suprafață, ca un fluviu strălucitor și mândru. Prietenia nepăsătoare a copilăriei, se transformă în mod tainic într'o tovărășie absolută.

Când Atena intră în Casa cu Stâlpii de Aur, ca soție, aduse cu ea toată muzica vieții. Hermas numea sărbătoarea intrării ei în casa lui „banchetul paharului plin”. Zi după zi, noapte după noapte, săptămână după săptămână, lună după lună, fericirea se desfăcea în căminul lor ca un trandafir cu sute de petale. Când primiră un copil, un băiat sdravăn și frumos, demn de a fi moștenitorul unei astfel de case, inima trandafirului

lui fu scăldată în parfum. O fericire se îngrămădea peste altă fericire. Orice dorință îi era îndeplinită. Bogăție, onoare, frumusețe, pace, iubire — toate adunate într'un singur mănunchiu, formau o așa de mare abundență de fericire, încât inima lui Hermas cu greu o putea cuprinde.

S'ar părea curios, totuși ea începea să-l apese, să-l neliniștească cu prea multul exces de bucurie. Simțea că parcă lipsește ceva pentru ca fericirea să-i fie completă și asigurată. Simțea, deasemenea o grabă, o dorință să aștepte o ieșire pentru presimțirile sale, și nu știa cum, — căuta o expresie și o culinare a fericirii și nu le găsea.

Subliniașea Uii voioasă, un foc secret al neliniștii începea să-l ardă — așteptarea unei întâmplări necunoscute, care să-l facă să atingă punctul cel mai perfect din viața lui. Ii vorbi Atenei despre el, pe când stăteau împreună într'o seară de vorbă într'un crâng de iasomie, cu băiețașul ce se juca la picioarele lor. În grădină fusese muzică; dar cântăreții și luptătorii plecară, lăsând pe stăpânul și stăpâna lor singuri în amurgul tainic, tulburat doar de trilurile păsărilor ascunse. În mijlocul acestui farmec o voce secretă cânta zadarnic să se articuleze — un cuvânt să fie rostit.

„Ce adâncă e fericirea noastră, scumpa

mea!“ zise Hermas, „mai adâncă decât marea ce dormitează lângă cetate. Și totuși simt că nu e de tot plină și perfectă. Există o adâncime a bucuriei pe care noi n'o cunoaștem — o fericire odihnitoare la care noi încă n'am ajuns. Ce să fie presimțirea aceasta? Eu nu sunt cuprins de o teamă superstițioasă, ca acel rege care și-a aruncat inelul-sigil în mare, fiindcă simțea că o răzbunare ascunsă va cădea asupra fericirii sale netulburate. Aceasta era o frică zadarnică. Dar ceea ce mă apasă pe mine, e ceva ca o povară nevăzută — ceva care n'a fost încă făcut, spus și simțit — ceva cu care încercăm să întregim totul. Tu n'ai simțit acest lucru? Ce nu ai poți să mă îndrumiez spre el?“

„Da“, răspunse dânsa, ridicând ochii spre el, „eu am simțit deasemenea această povară, această nevoie, această dorință nesatisfăcută. Mi se pare că știu ce înseamnă aceasta. E recunoștința — vocea inimii, muzica fericirii. Nu există bucuria perfectă fără de recunoștință. Vino scumpul meu domn, să luăm copilul cu noi și să ne închinăm“.

Hermas luă copilul în brațe și se îndreptă cu Atena spre fundul grădinii. Acolo se afla o raclă desvelită a unei idolatrii uitate, pe jumătate ascunse printre florile bogate. O statuie răsturnată era așezată lângă

ea, cu fața în jos, în iarbă. Ei se așezară pe ca, mână în mână, cu copilul care stătea nepăsător în brațele tatălui său — o triplă îmbinare a înțelegerii, a frumuseței și a nevinovăției.

Incet, pe nesimțite, zorele de pe cyprii înalți se închiseră, umbrele nopții se adunară la picioarele lor, iar stelele de cristal începură să-i privească din înălțimea cerului. Parcă întreaga natură se odihnea. Acesta era ceasul culminant, momentul suprem al fericirii, care aștepta să fie încoronat. Vocea lui Hermas era clară și adâncă atunci când începu, pe jumătate spunând pe jumătate cântând, în ritmul unui cântec vechiu :
„Frumoasă e lumea și cerul în amurgul seri, în revărsatul zorilor și sub lumina palidă a stelelor.

„Mai frumoasă este viața din piepturile noastre cu muzica și înțelesul ei felurit, cu dorința ei de a vedea, de a auzi, de a simți, de a cunoaște și de a fi.

„Dar cu mult mai frumoasă este iubirea care ne unește, care ne amestecă viețile în valul ei, și le face să curgă ca un râu, puternic, senin și iute, reflectând stelele în sânul său.

„Vastă e lumea noastră; suntem bogați; avem de toate. Vieța e abundentă pentru noi — de o adâncime nemăsurată. Mai a-

dâncă decât toate este iubirea noastră, și ea vrea să vorbească.

„Vino, ultim cuvânt! Vino, coroana graiului! Vino, tu farmec și pacer! Deschide porțile inimilor noastre. Ridică și înlătură povara de pe bucuria noastră.

„Pentru toate darurile bune, pentru toate darurile desăvârșite, pentru iubire, pentru vieață, pentru lume, te laudăm, te binecuvântăm, îți mulțumim“.

După cum o pasăre atinsă de o săgeată în sbor, cade din înălțime cu capul în jos, așa căzu și cântecul lui Hermas. La capătul sborului recunoștinței sale, nu era nimic — un spațiu întunecat și adânc.

Căuta o față și găsi un gol. Căuta o mână și găsi un haos. Inima îi bătea și-i tremura cu pasiune; clopotul se mișca în coaci și încolo, lovind din timp în timp de parcă voia să-i spargă pieptul; dar niciun singur sunet nu scotea. Toată plinitatea simțirii sale, care se ridicase ca o fântână izbucnitoare, căzu înapoi din cerul gol, re-e ca zăpada, grea ca grindina și înghețată ca moartea. Fericirea sa n'avea niciun înțeles. Ea nu i-a fost trimisă de nimeni. Nu există nimeni căruia să-i mulțumească pentru ea. Fericirea lui era un cerc închis, un zid al gheței eterne.

„Să ne reîntoarcem“, zise el trist către Atena, „copilul e greu. Il ducem să se culce și mergem în bibliotecă. Aerul se răcește. Ne-am înșelat. Recunoștința pentru vieață e numai un vis. Nu există nimeni căruia să-i mulțumim“.

Peste grădină se lăsase deja întunerecul.

BOGĂȚIE FĂRĂ LINIȘTE.

Nimic nou nu se întâmplă în Casa cu Stâlpii de Aur. Lucrurile mergeau tot așa de liniștit, de gingaș și de înviorător, ca și înainte. Dar lăuntru sufletească suferi o schimbare ascunsă și inexplicabilă. O vagă nemulțumire, un ultim și inevitabil simț al lipsei unui lucru le întuneca existența din noaptea în care Hermas înțelese că bucuria își are și ea marginile ei.

A doua zi de dimineață, bătrânul pe care-l întâlnise în păduricea lui Daghe, dar niciodată înainte, apărură în mod tainic la poarta casei, ca și când fusese chemat, și intră pentru a rămâne înăuntru ca un oaspeț invitat.

Hermaș n'avu ce face, decât să-i dozească bun venit, și la început încearcă să-l privească cu evlavie și iubire, ca pe unul dela care a primit toate bunurile pe care le avea. Dar fu cu neputință. În zâmbetul enigmatic al lui Marcion, așa cum se numise el

Insuși, era o expresie de răceală, ceva; care se părea că-și bate joc de această evlavie. El stătea în casă, ca unul care așteaptă o experiență curioasă — liniștit, preocupat, gata să ajute cu orice la întregirea ei, dar absolut nepăsător față de simțurile subiectului respectiv; era un anatomist al vieții; privind plin de curiozitate câtă durată va mai avea, cum va deveni, după ce inima i se va înmuia din nou.

Prezența lui deștepta în Hermas un fel de nervozitate, o ciudă abia stăpânită împotriva liniștei, a ochilor reci și examinatori cu care acesta îl urmărea pretutindeni, ca doi spioni așezați deasupra gurii zâmbitoare și a bărbii lungi și albe.

„De ce mă privești așa de ciudat?” îl întrebă Hermas într-o dimineață, pe când stăteau împreună în bibliotecă. „Observi ceva neobișnuit la mine?”

„Nu”, răspuse Marcion, „nu e decât ceva familiar”.

„Și ce e aceasta?”

„Văd o asemănare ciudată între tine și un tânăr nemulțumit pe care l-am întâlnit acum câțiva ani în Păduricea lui Daghne”.

„Dar ce interes poate avea faptul acesta pentru tine? De fapt e un lucru la care trebuia să mă fi așteptat”.

„Un lucru pe care îl așteptăm să vie, ne

surprinde adesea afunci când îl vedem. Pe lângă aceasta, curiozitatea mea e strâmtă. Cred că tu ai un secret față de mine”.

„Glumești cu mine. Nu există nimic în vieța mea pe care să nu-l știi. Care e secretul?”

„Nimic altceva, decât dorința de a avea unul. Invoiala noastră a început să te plictisească. Jocul te obosește. Asta e curată nebulie. Vrei să încerci o nouă partidă?”

Intrebarea fu ca o oglindă peste care dă cineva într-o cameră semi-obscură. O lumină fulgerătoare trecea peste ea, și trecătorul e surprins văzându-și propria sa față.

„Ai dreptate”, zise Hermas. „Sunt obosit. Au pus stăpânire asupra acestei case în mod stupid, ca și când eu n'aș fi fost în stare să fac altceva, decât să păstrez ce ea ce-a adunat tatăl meu. Nu e nimic original în a fi bogat, bine hrănit și bine îmbrăcat. Mii de oameni au încercat același lucru, și n'au fost prea mulțumiți. Să facem ceva nou. Să lăsăm o urmă în lume”.

„Drept ai grăit”, întări bătrânul, „ai vorbit din nou după glasul inimii mele. Nu e nimic mai rău, decât să pierzi oportunitatea unei noi senzații”.

Din ziua aceea, Hermas părea a fi mereu cucerit de o grabă care nu-i dădea răgaz. Punctul cel mai înalt al vieții fusese atins.

Pe viitor, cursul ei nu putea fi decât pe același nivel — sau poate la vale. Trebuie să fie scurt; în orice caz, nu putea fi lung. Ar fi fost o nebunie, să piardă o zi, nu ceas. Aceasta ar putea fi singura greșeală fatală: să piardă ceva din învoiala pe care o făcuse. Dorea să aibă acel ceva, să și-l însușească, și să se bucure de el. Lumea nu mai putea da ceva nou. Dar cu siguranță, ea are atâtea lucruri peste care el n'a dat încă, dar pe cari Marcion i le-ar putea spune.

După sfatul acestuia, Casa cu Stâlpii de Aur primi o nouă măreție. Fură aduși artiști din Corint, din Roma și din Bizant, ca să-l împodobească. Faima strălucirii ei se răspândi în jurul lumii. Banchetele de un lux ca'n povești. adunare pe cei mai celebrii oaspeți în triclinium, și îi umplea de o admirație geloasă. Albinele roiau și bâzâiau în jurul stupului de aur. Insectele umane, fluturii de noapte al plăcerilor, muște lacome, paraziți, lingușitori și trântori, dansau și mișunau în lumina plăcută ce înconjura pe Hermas.

Pe orice ar fi pus mâna, aducea noroc. Cumpără o regiune în Caneas, și în munții ei fu descoperit smaragd. Trimise o flotă cu grâu în Italia, și prețul lui se dublă pe când era pe drum. Căută o favoare politică, și fu răsplătit cu guvernarea cetății. Numele lui

deveni un cuvânt pe care te puteai jura.

Frumusețea Atenei nu pierdu nimic odată cu trecerea anilor, ci deveni tot mai perfectă sub tainica umbră a nemulțumiri care i se așternea adesea pe față, asemenea unui nor transparent care ar trece prin fața lunii pline.

„Frumoasă ca soția lui Hermas“, fu răspândit un proverb în Antiohia; și curând lumea începu să adauge, „drăguț, ca fiul lui Hermas“; pentru că băiatul crescuse repede în clima aceea prielnică. La nouă ani, el era voinic și puternic, cu o ținută demnă și cu privirea senină. Capul său castaniu era la același nivel cu inima tatălui. El era po-doaba Casei cu Stâlpii de Aur, mândria lui hermas, noul Fortunatus.

În anul acela o nouă picătură de succes căzu în paharul lui plin. Caii săi negrii, din Numidia, pe care îi pregătise trei ani de zile pentru concursul ce se dădea în Antiohia, ieșiră biruitori peste mulțimea rivalilor. Hermas primi primul cu plăcere din mâna judecătorilor și se întoarse să străbată încă odată arena ciroului, în vederea publicului. El luă cu sine și pe înflăcăratul său băiat, pentru a-l face părtaș la triumf.

Căci el — îndeosebi — era gloria vieții sale — băiatul acesta fără pereche, cea mai strălucită imitație a sa tăiată în fildeș viu.

Copilul îl ținea de braț și se legăna cu

mândrie pe pardoseala mobilă a trăsuricii.

Când intrată în arenă, un sgomot asurzitor de aplauze izbucniră în amfiteatru și mii de spectatori le însoțiră cu salutul lor de laudă: „Trăiască fericitul Hermas, stăpânul victoriei! Trăiască micul Hermas, prințul drăgălășeniei!”

Isbucnirea neașteptată a strigătelor, fluturarea nenumăratelor vestminte în aer, înspăimântară căii Ei se asvârliră sălbatic asupra hățurilor. Frâna stângă se rupse. O luară la dreapta, târând trăsurica după ei, cu un sgomot asurzitor. Ea se răsuci și se isbi de parapetul de piatră al arenei. Într-o clipă roata fu sfărâmată. Osia atinse pământul și trăsurica fu târâtă mai departe, legănându-se.

Printri'o sforțare uriașă, Hermas își recăpătă echilibrul, ținându-se de frâna rămasă. Copilul, însă, fu asvârlit jos la prima isbitură. Capul îi atinse zidul. Când se întoarse spre el, Hermas îi văzu întins pe nisip, ca o floare frântă.

SPAIMĂ MARE ȘI BUCURIE REDOBÂNDITĂ.

Băiatul fu adus pe o litieră în Casa cu Stâlpii de Aur, și trimiseră după cel mai iscusit medic din Antiohia ca să-l îngrijească. Ceasuri întregi zăcu nemișcat, ca un mort. Hermas aștepta ca pleoapele închise, ca bobocii de crin, să se ridice, așa cum așteaptă bolnavul revărsatul zorilor. În cele din urmă ele se deschiseră; dar focul căldurilor îi strălucea în ochi, iar buzele îi se mișcau într'un delir sălbatec.

Ceas cu ceas, vocea lui de copil răsuna prin sălile și odăile splendidei case, când isbucnind în țipete ascuțite de durere și în hohote de râs nebun, când scoțând niște gemete încete și obosite. Stelele apărură și dispărură; soarele răsări și apuse; trandafirii înfloriră și se veștejiră în grădină; pășările cântară și adormiră în crângul de iasomie. Dar în inima lui Hermas nu mai era nici cântec, nici flori, nici lumină, ci

numai o neliniște mută, o frică ce se putea numi desnădejde.

Era ca un om rătăcit pe o mare întune-coasă. Vedeă groaza adâncă, care se desfășura lângă el, dar îi era peste puțință s'o oprească, sau s'o înlătore. Făcuse tot ce-a putut. Nu-i mai rămăsese de cât să aștepte.

Umbla încoace și încolo, când alergând dela patul copilului, ca și când i-ar fi fost imposibil să stea în apropierea lui. Cei din casă, chiar și Atena, se temeau să-i vorbească, așa de mare era disperarea care i se citea pe față.

În amurgul celei de a doua zile îngrozitoare, el se închise în bibliotecă. Lampa neumplută se stinsese, și o dără de fum se ridicase în aer. Mlădițele de rozete și rozmarin, cu cari camera era mereu împodobită, rămăseseră neschimbate, umflând aerul cu mirosul putrefacției. Un manuscris de valoare al lui Thocrit, căzuse în neorânduială pe pardoseală. Hermas stetea într'un scaun, ca un om din care adevărata primăvară a vieții plecaseră. Prin întunec cineva se apropie de dânsul. Îi era imposibil să-și ridice capul. O mână îl atinse; un braț ușor i se lăsă pe umeri. Era Atena, care îngenunche lângă el și-i vorbi cu vocea scăzută:

„Hermas — e aproape sfârșit — copilul!
Vocea i se stinge ceas cu ceas. El geme și

cheamă meru ajutor. Apoi râde. Mi se sfâșie inima. A adormit chiar acum. Luna s'a ridicat. Dacă nu-l ajutăm cu ceva, nu va mai vedea răsăritul soarelui. Nu mai putem face nimic? Nu există nici o putere care să-l poată salva? Nu există nimeni care să aibă milă și îndurare față de noi? Să strigăm, să cerem compătimire și ajutor, să ne rugăm pentru vieța lui!"

Da; asta era ceea ce dorea și el, acesta era singurul lucru care putea aduce ușurare: rugăciunea; să-și trimită undeva durerea; să găsească o putere mai mare decât a sa, și să se agațe de ea, pentru a-i cere îndurare și ajutor. Să părăsească acel ceva, însemna să fie daș; însemna să nu se deosebească de animalele mute, atunci când puilor lor se sfârșesc. Cum putea el să-și lase copilul să sufere și să moară fără să facă o sforțare, fără un strigăt, fără o rugăciune?

Căzu în genunchi alături de Atena.

„De sus din înălțimi — de sus din înălțimi îți cerem îndurare. Lumina ochilor se stinge — copilul moare. Ah, copilul, copilul! Scapă vieța copilului, pentru îndurarea Ta“.

Nici un cuvânt; doar un întunec de mormânt. Măinile lui Hermaș întinse după milă, atinseră marmora mesei. El simți răcoarea pietrii șlefuite sub degetele sale. O carte, atinsă în treacă, se rostogoli pe par-

doseală. Prin ușa deschisă se auzeau pași înăbușiți ai servitorilor, care călcau cu băgare de seamă. Inima lui Hermas era ca un sloiu de ghiață. Se ridică greoi în picioare, ajutând-o și pe Atena.

„Totul e zadarnic“, zise el, „nu putem face nimic. Odată știam ceva. Cred că ne-ar fi putut fi de folos. Dar am uitat. S'a dus. Inșă aș da bucuros tot ce am dacă mi l-aș putea aduce aminte acum, în ora aceasta, în clipa aceasta de adâncă durere“.

O sclavă intră în cameră, pe când vorbeau și se apropie șovăind:

„Stăpâne“, zise ea, „Ioan din Antiohia, pe care ne-ași poruncit să nu-l mai primim în casă, a venit din nou. N'a vrut să plece. Acum așteaptă în peristyl; și bătrânul Marcion încearcă zadarnic să-l alunge“.

„Vino“, zise Hermas soției sale, „să mergem la el, pentru că mi se pare că zăresc începutul unui drum care ne va scoate din întunerecul aceștia înspăimântător“.

În sala centrală se aflau cei doi oameni; Marcion, cu privirea disprețuitoare și cu buzele rânjite, invita pe oaspetele nepoftit, cu gesturi batjocoritoare, să plece; Ioan, liniștit, tăcut, răbdător, făcea pe sclavi să-l privească încremeniți. Iși ridică privirea cercetătoare spre fața suptă a lui Hermas.

„Fiul meu, știam că nu-mi vei permite să

te văd din nou, deși n'ai trimis după mine. Am venit, fiindcă am auzit că ești în strâmtoare“.

„Așa e“, răspuse Hermas cu pasiune; „suntem într'o durere disperată, o durere blestemată. Copilul nostru moare. Suntem săraci, suntem alungați, suntem năpăstuiți. În toată casa aceasta, în toată lumea, nu e nimeni care să ne poată ajuta. Am cunoscut ceva pe vremuri, atunci când eram cu tine, — un cuvânt, un nume — în care ne-am fi putut pune nădejdea. Dar l-am pierdut. I l-am dat acestui om. El mi l-a scos din minte pentru totdeauna“.

El arată spre Marcion. Buzele Bătrânului se strânseseră disprețuitor. „Un cuvânt un nume!“ rânji el. „Ce e acolo, o cel mai deștept și mai sfânt presbiter? Un balon de aer, un lucru ireal pe care l-au născocit oamenii pentru a-și descrie propriile lor vise și închipuiri. Cine se învoiește să se ia după un lucru ca acesta? E un câștig pentru care numai un nebun se gândește să mulțumească. Pe lângă aceasta, tânărul s'a despărțit de el cu voia. S'a târguit cu mine cu dibăcie. Eu i-am promis ceva, plăceri și faimă. Și ce mi-a dat el în schimb? Un nume gol, care era o povară pentru el.“

„Slugă al lui Satan, până aici!“ Vocea lui Ioan din Antiohia, răsună clară, că o trom-

petă, prin sală. Acela e un nume pe care nimeni nu trebuie să îndrăznească a-l lua în deșert. Acela e un nume pe care nimeni nu-l poate pierde, fără să nu fie pierdut. Acela e un nume în fața căruia dracii tremură. Depărtează-te repede, înainte de a-l rosti!”

Marcion se retrase în umbra unui stâlp. Lângă el, o lampă se clătină și căzu cu sgomot pe pardoseală. În încurcătura aceasta, el dispăru, încet, ca o umbră.

Ioan se întoarse spre Hermas, și cu glas dulce zise: „Fiul meu, tu ai păcătuit mai adânc de cât îți închipui. Cuvântul de care te-ai despărțit așa de ușor este însăși cheia vieții, a bucuriei și a păcii. Fără de El, lumea n’ar avea înțeles, nici existența rost, iar moartea n’ar mai fi un refugiu. El e cuvântul care curată iubirea, alină durerile și ne dă speranța unei vieți eterne. E lucrul cel mai de preț pe care urechea l-a auzit vreodată, pe care mintea l-a cunoscut, și pe care inima l-a conceput. E numele Aceluia care deși îl uităm, nu ne uită niciodată; e numele Aceluia care are milă de noi, așa cum vă e vouă milă de copilul vostru; e numele Aceluia care, atunci când ne îndepărtăm de El, ne caută în deșert, și trimite pe Fiul Său, așa cum Fiul Său m’a trimis pe mine în noaptea aceasta, pentru a vă spune din nou că inima care uită acest nume, nu

poate trăi fără de el. Ascultă, fiul meu, ascultă cu tot sufletul tău numele binecuvântat al lui Dumnezeu, Tatăl nostru în Hristos”.

Recea agonie din mintea lui Hermas se risipi ca o bucată de ghiață. O senzație de dulce ușurare îi străbătu corpul, din cap până'n picioare. Ce-a fost pierdut, s'a găsit. Roua unei păci divine căzu peste sufletul său pustiu, și floare veștejită a iubirii umane își ridică din nou capul. Lumina unei noi speranțe îi răsări pe față. Se îndreptă și își ridică mâinile spre cer.

„De sus din înălțimi te-am strigat, o Doamne! O Dumnezeuul meu, fii îndurător cu mine, pentru că sufletul meu se încrede în Tine. Dumnezeuul meu, Tu mi l-ai dat, nu-Ți lua darul înapoi, o Dumnezeuul meu! Salvează viața acestui copil, o Tu Doamne, Tată, Tată!”

O tăcere adâncă urmă acestui strigăt.

„Ascultați!” șopti Atena cu răsuflarea oprită.

Fusese un ecou? Nu putea fi, pentru că se auzi din nou — vocea copilului, clară și profundă, care se trezise din somn și striga:

„Tată, tată!”

5010^e -7. XII. 1932